This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google books

https://books.google.com

FVLBERTI CARNVTVM EPISCOPI liber epiſtolarum.

Is in Gallia floruit Roberto piiſsimo Rege, ante annos quingentos, & nunc primum in lucem mittitur, dicatúrque ſucceſſori NICOLAO THVANO Epiſcopo Carnutum

Opera PAPIRII MASSONI, *qui librum illum ex veteribus membranis minutiſque literulis exſcribendum curauit.*

PARISIIS,
Ex Typographia Dionyſij à Prato, via Amygdalina ad Veritatis inſigne.
1585.

Andreas Felix Oefelius Monacensis

Digitized by Google

Digitized by Google

NICOLAO CARNVTVM EPISCOPO

P. Maſſonus S.

HABES à me munus, Nicolae, mea quidem ſententia magnum. tibi enim offero Epiſtolas clariſſimi prædeceſſoris tui Fulberti Carnutum Epiſcopi, quæ nondum lucem viderunt: ſunt tamen eiuſmodi, vt tu primum, deinde Carnutenſis eccleſia, tum orbis Chriſtianus lætari vniuerſus debeat, mihíque gratulari, qui illas quingentis retrò annis abſconditas & eo amplius, tandem exſcribendas curaui. Erit verò vtilis hic epiſtolarum libellus hiſtoriæ, & rerum antiquarum amantibus viris: cùm Roberti Francorum Regis temporibus, ſanguinem pluiſſe in Gallia

coronatúmq; Henricum maioré natu filium, & cum ab hoc auctore mentioné Francię PARIVM factam primùm legerint. Vtilis Iuriſconſultis, præſertim Galliæ, cùm beneficiorum rationem, quæ feuda appellantur, dilucidè explicatam ac traditam viderint. Denique vtilitatem ſuam oſtendet Theologiæ ſtudioſis. ornatum enim ſacerdotalem ex Amalarii vetuſti ſcriptoris libro exponit. Ad quos autem ſcribit Fulbertus? ad Ioannem pontificem maximum, ad Robertum, & Conſtantiam Franciæ Regem, Reginámque, ad Daniæ Regem, ad Archiepiſcopos Remorum, Rothomagenſium, Senonum, denique ad viros primarios, Guilielmum Aquitaniæ Ducé, Fulconémque Andegauorum Comitem, vt cæteros prætercam. Quàm verò delectabuntur Canonici eccleſiæ tuæ omnibus ornamentis præditi vbi à Ful-

Digitized by Google

berti temporibus beatæ virginis templum caſu incenſum, ab eóque inſtauratum fuiſſe ipſo narrante, didicerint? At cùm intellexero te hoc epiſtolarū genere gaudere, qui nunc abſens, & tibi ignotus ſum fortaſſe, præſens tecū propediem loquar, mihíque aderit, vt ſpero, frater tuus vir ampliſſimus AVGVSTINVS THVANVS, in hoc Pariſienſi Senatu aduocatus fiſci, qui omni beneuolentiæ genere, vti ſolet, erga eruditionis, & ſcientiæ amantes viros. Interim vale, tibíque perſuadē me fratri tuo, ac tibi obſequentiſſimum eſſe. Lutetiæ Pariſ. pridie Cal. Septemb. 1585.

Digitized by Google

DE FVLBERTO EX *veteri annali qui in præclaro monaſterio Diui Victoris ad Lutetiam ſeruatur.*

Fulbertus primo fuit Cancellarius Regis Francorum Roberti,& ex Cancellario factus Epiſcopus Carnotenſis, vita honeſtiſsimus & in ſcientia clariſsimus,fundaměta ſanctæ eccleſię Dei Genitricis Carnotenſis iecit,& eandem perfecit miro lapideo tabulatu.

Ex eodem Annali

Et circa annum milleſimum triceſimum nonum obiit Fulbertus Epiſcopus Carnotenſium,qui fecit legendam de natiuitate beatæ Mariæ,& hiſtoriam, eique ſucceſsit Theodoricus.

Digitized by Google

QVALIS, ET QVANTVS VIR FVERIT

FVLBERTVS ex epiſtola Adelmanni, ex Scholaſtico Leodienſi, Epiſcopi Brixienſis, de veritate Corporis & Sanguinis Domini in Euchariſtia, ad Berengarium.

Dilecto in Chriſto fratri conſcholaſtico Berengario, Adelmannus, ſalutem in Domino.

COLLACTANEVM te meum vocaui, propter dulciſsimum illud contubernium, quod tecum adoleſcentulo, ipſe ego maiuſculus in Academia Carnotenſi ſub noſtro illo venerabili Socrate iucundiſsimè duxi: cuius de conuictu gloriari nobis dignius licet, quàm gloriabatur Plato gratias agens naturæ, eò quòd in diebus Socratis ſui, hominem ſe & non pecudem peperiſſet. Nos enim ſanctiorem vitam, ſalubrioremque doctrinam catholici & Chriſtianiſsimi hominis experti ſumus, & nunc eius apud Deum precibus adiuuari ſperare debemus. Neque enim putandus eſt, memoriam in qua nos tãquam in ſinu materno ſemper ferebat amiſiſſe, aut verò charitas Chriſti qua ſicut filios amplectebatur, in eo extincta eſt: ſed

Digitized by Google

abſque dubio memor noſtri diligens plenius quàm cùm in corpore mortis huius peregrinaretur, inuitat ad ſe votis & tacitis precibus, obteſtans per ſecreta illa & veſpertina colloquia quæ nobiſcum in hortulo iuxta capellam de ciuitate illa quam Deo volente ſenator nunc poſsidet ſæpius habebat, & obſecrans per lachrymas quas interdum in medio ſermone prorumpens, exundãte ſancti ardoris impetu emanabat, vt illuc omni ſtudio properemus, viam regiam directim gradientes, ſanctorum patrum veſtigiis obſeruantiſsimè inhærentes, vt nullum prorſus diuerticulum, nullã in nouam & fallacem ſemitam deſiliamus: ne fortè in laqueos & ſcandala incidamus, quia ſicut ait Pſalmiſta, iuxta iter ſcandalum poſuerunt mihi. Nam quod eſt iuxta iter, hoc eſt extra iter. De via autem quid dicit? Pax multa diligentibus legem tuam, & non eſt illis ſcandalum. Et quid eſt lex domini, niſi via domini? Sicut in alio Pſal. cantatur, Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum. Ergo in via pax, extra viam ſcandalum. Hoc ſcandalum incurrunt, qui per hæreſes & ſchiſmata deuiantes, pacem catholicam impiis contentionibus reſcindunt. Quos nihilominus in Pſal. 13. ita annotatos aduertimus: Contritio & infœlicitas in viis eorum, & viam pacis non cognouerunt. Ecce ſcandalum vel potius ſcandala, nempe contritio & infœlicitas æterna: quæ occurrũt in ſemitis hæreticorum viam pacis catholicæ noſſe recuſantium. Auertat dominus à te ſancte frater, ſemitas tales, & conuertat pedes tuos in teſtimonia ſua, & mendaces oſtendat, qui famam tuam tam fœda labe ma-

culare nituntur, ſpargentes vſquequaque: vt non ſolum Latinas verum etiam Teutonicas aures inter quas diu peregrinor repleuerint, quaſi te ab vnitate ſanctæ matris Eccleſiæ diuulſeris, & de Corpore & Sanguine domini, quod quotidie in vniuerſa terra ſuper ſanctum altare immolatur, aliter quàm fides catholica teneat ſentire videaris. Hoc eſt, vt illorum de te dictis vtar, non eſſe verum corpus Chriſti neque verum Sanguinem, ſed figuram quandam & ſimilitudinem. Hæc ante hoc bienniũ cùm audiſſem, fraternitatem tuam per epiſtolam cõuenire, ídque ex te ipſo certius ſciſcitandum eſſe decreui. Sciens porrò familiarem tuum Dominum Paulinum Metenſem primicerium tibi propiorem, tibíque aliquãto viciniorem eſſe, & mea petitione & ſua pollicitatione, delegaui ſibi huius negotij executionem. At ille (non enim in hac re laudare eum poſſum) negligens, ſiue alterutrum, ſiue vtrunque noſtrum, vſque adhuc reliquit me ſuſpenſum. Sed diuina gratia nos nunquam negligẽs inopinato mihi obtulit melius quàm optabam. Optabam autem inuenire hominem peregrinandi vſu exercitatum, regionis & linguæ Francorum non ignarum: & ecce ſtetit mihi è latere frater iſte G. ex tuo nomine me ſalutans. Obſtupui præ gaudio, & tamen non potui tam repentino euentui fidem integram habere: quia frater idem nullum abs te ſignum literatorium (vti mos eſt inter amicos tam longè remotos, támque diu non viſos) afferebat, quod tamen ipſum multis de cauſis facile perſuaſibilibus excuſabat. Siue ergo verè, ſiue aliter hoc agebat, ego eum à domino præparatum mihi

Digitized by Google

eſſe non diffidens, nolui diutius diſsimulare, quin ipſe mente ac ſpiritu meo præſentibus literis tanquem pennis induto, per tanta terrarum ſpatia tranſuolarem, obſecrans per miſericordiam Dei, per ſuauiſsimam memoriam Fulberti, vt pacem catholicam diligas, neque conturbes rempublicam Chriſtianæ ciuitatis benè compoſitam à maioribus noſtris, pro qua tot millia martyrum contra idololatriam & regnum diaboli fortiter certantes triũphauerunt: ſubindéque ſancti doctores bella ciuilia ab hæreticis commota ſalutaris eloquentiæ fluminibus reſtinxerunt, itáque eam circunquaque munierunt: vt iam nouus hoſtis nullus oboriri queat, qui aduerſus eam aliquid nitens, non continuò mille iaculis deſuper ruentibus obruatur.

Digitized by Google

EPISTOLÆ FVLBERTI CARNVTVM Epiſcopi.

Argumentum epiſtolæ primæ.

Scribit Abboni Abbati Diui Benedicti Floriacenſis iuxta Ligerim flumen in diœceſi Aureliana. Hic Abbas philoſophiæ preceptis ac theologię inſtructus erat mirandũ in modum Monaſterium ſancti Petri iuxta ciuitatem Carnotenſem ſitum eſt in ima valle propterẽaque Abbatia ſancti Petri in valle vulgo dicitur.

PLENO virtutis & gratiæ, chariſſimo patri Abboni Fulbertus ſuus. Quanam te reſalutatione digner ô ſacer Abba, & ô magne philoſophe? quid rependã muneris ſanctæ amicitiæ quã promiſerunt ſigna geminatæ facundiæ, vix æſtimare ſufficio. Nam cũ illa quæ dicũtur eſſe victor animo teneas, cum illa quæ nõ eſſe forſitan vilipendas, quid ego cõferre poſſim, quod tu aut nõ habeas, aut non habere cõtemnas? Sed quoniã philoſophicis eſſentiis magnum quiddam

ſupereſt, atque ex his quę non eſſe dicuntur quædam perpetua fiunt, ideóque ſapientibus aliquãdo grata ſunt, recipe quęſo quod ab vtroque tibi lectum offero. Denique vt participando ſuper eſſentiam deitatis dominus fias, ſic te reſaluto, ac perennem fidelitatis habitum amicitiæ tuæ rependo, hac ſcilicet differentia tuam beniuolentiã meamq́ue diſtinguens, vt illa pro maieſtate perſonæ gratia vocetur vt domini, iſta fidelitas vt alumni. Præceptis itaque tuis modeſtiſſime deſeruire cupiens, Mediolano diſcipulo quod precatus es facio, quæque tibi ſcribenda petiſti, en omnia ferè iuxta fidem exarata tranſmitto. Abbate ſancti petri grauiter ægrotante, ſed adhuc mentis & ſermonis compote, Megenardus monachus ante mihi non mędiocriter charus, noctu ſeſe de clauſtro ſurripuit, & ad Theobaldum Comitem qui Bleſis tunc morabatur, Abbatiæ petendæ gratia properauit. Comes illũm poſtridie remiſit ad nos cum legatis, qui denunciarent recipiendum magnifice ſicut Abbatem monachis & canonicis. At verò nobis fere omnib⁹ ea res æque noua & horribilis fuit. Reſpondimus itaq; longè nobis aliter videri. Nec enim legitime fieri Abbatem, nec debere recipi, qui

abbatiã alterius, ipſo viuente, per ambitionẽ quærit, qui à fratribus nõ eligitur & ſuper illos nititur dominari. Poſtremò qui noſter neque monachus ſit, neque clericus, & plures habeat teſtes curialiter agitandi quàm monaſticè viuendi. Hæc ille non gratanter accipiens ad Comitem redequitat, irámque iuuenis aduerſum nos vehementer inflammat. Sed die quinto poſtquam ſuum ambitum publicauit, prædictus Abbas, ægritudinem ſuam morte limitat. Conueniunt ad capitulum monachi noſtri, & quidam canonici, quos ratio poſtulabat admitti. Interrogamus an aliqui fratrum incœpto Megenardi faueant: negant ſinguli, negant omnes. Decreuimus ergo quoſdam eorum eſſe mittendos ad Comitem, nobis videlicet deſignatum Epiſcopum, vt patris obitum nunciarent, & alterius eligendi regularem precarentur licentiam. Quibus miſſis, ecce alij duo, Viuianus ſcilicet & Durãdus, alter illiteratus, alter literarum male ſanus interpres, ambo Præpoſiti ſimulantes cauſa communis commodi ad obedientias ſuas ſe velle exire, ac ne aliorſum pergerent ſibi interdicente Decano monaſterij, Megenardum tamẽ ſecuti ſunt, cui cœptam præſumptionem occultè perſuaſerãt, vt Blcſis

in prȩſentia domini Theobaldi ipſum Megenardum à fratribus peti ac eligi per fidẽ mentiti ſunt. Horum ſuffragio lȩtus Comes ſtatim eum baculo paſtorali publicè donat. Quo audito fratres qui in clauſtro remanſerant, contra hanc fraudulentiam zelo diuinæ legis accincti libellum reprobationis fecerunt: atque ſubſcripſerunt huiuſmodi. Sciat omnis eccleſia quia Megenardum monachum noſtrum, Abbatem fieri non eligimus, non laudamus, non volumus, non conſentimus, ſed reprobamus, refutamus & omnino contradicimus. Nos verò de cœnobio ſancti Petri quorũ nomina ſcripta ſunt, Durandus decanus, Gaudricus, Geneſius, Robertus, Iſembertus, Marcuinus, Alueus, Guarnerus, Richerus, Vuarinus, Herbertus Eurardus, Benedictus, Galterus, Beringerus, Herbertus, Bernardus. Iſti itaque omnes ſua nomina aut ſubſcripſerunt, aut ſubſcribi fecerunt me vidente. Die proxima Comes Theobaldus redit, ſe in monaſterium recipi cum proceſſione præmandat. Monachi reſpondent ſe libenter hoc agere, ſi præſumptorem illum non adduxerit ſecum. Ille denuò iratus, ipſo die tamen ſuſtinuit, ſed inſequenti cum ſtrepitu comminantium in ſancti Petri monaſteriũ

Digitized by Google

ſuum Menegardum obtruſit. Ad cuius violentum ingreſſum ſancti fratres contaminari ipſius communicatione timentes ſanctuario domini ſalutato cum lachrimis exierunt; atque refugium aliud neſcientes, ad lumina principalis eccleſiæ confugerũt. Ibi quoque non inuento paſtore vtrinque deſertæ oues mæſtis ſeſe vocibus conſolantur. Sed recipit ſancta mater domini ſolita pietate, recipit Rodulphus tuus dulci benignitate. Inde tranſierunt ad cœnobium ſancti patris Herberti, cuius diues charitas de paupere cenſu quæque poteſt illis neceſſaria ſubminiſtrat. Cęterũ ille cuius fratres importunitate depulſi ſunt, ab Heruiſo quodam, vt addunt, Britannicæ religionis Epiſcopo, IIII. Non. Febr. Abbas ſimulatus eſt in ſuburbio Carnotenſi abſente Clero, indignante populo, legato Archipræſulis palam contradicente ne id fieret, reclamãtibus etiam quibuſdam monachis, qui in loco remanſerant vero vultu, viua voce atque regulari auctoritate. Sed quid inter furentes ratio? Sed & nunc ille primas in Abbatiæ ſuggeſtu, ſeculari potentia fretus, de peracta victoria glorioſus, factores eius Abbates, Epiſcopos atque ipſum Papam ambiendo, ne quid grauius ſtatua-

Digitized by Google

tur in illum modis omnibus elaborãt. Iacet interim victa, confuſáque fratrum expulſorum humilitas, nec eſt præſul in galliis cuius viſcera tangat affectio pietatis, aut zelus ſacræ legis inflammet, vt conſurgat ad frangendos impetus errorum, ad releuãdas ſpes dolore tabeſcentium. Defuncta etenim eſt Dionyſij fortitudo, non comparet pietas Martini. Tu quoque dereliquiſti nos ſancte pater Hilari, qui olim vnitatem eccleſiæ ſpiritus ſancti gladio tuebaris. O derelicta, ô mœſta, ô deſolata Galliarum eccleſia! quæ iam erit ſpes ſalutis vlterior? Vbi amplius afflicta Chriſtiani anima reſpirabit? Hoc nempe ſolum vel maximè nos confortare videbatur: quod ſi contingeret ruinas mœnium tuorum reſarciri nõ poſſe, liceret ſaltem ad firmum adhuc Capitolium monaſticæ vitæ confugere. Quod etiam ſi furibus irreptare aut impune quibuſlibet ambitioſis inuadere licet, proh dolor funditus occidiſti? Vnde iam ad te reuertens venerande pater, quem ego credo & video ad nitorem à domino nobis eſſe prouiſum cũ domino meo, tuóque fideli Rodulpho deprecor & obteſtor per ea quę tibi data ſunt ſapientiæ ſanctæ chariſmata, per dulcedinem fraternæ charitatis, ſi quid potes im-

pugna hoſtes domini, fratres alliſos refoue, nec perire ſinas inopia ſolatij tui, pro quibus credis eſſe fuſum ſanguinẽ Chriſti. Valete.

ARG. EPIST. II.

Scribit ad Ioannem Romanum Epiſcopum, cui ſucceßit Sergius quartus, petens vt vicinum Carnotenſi ciuitati Comitem nomine Rodulphum interfectorem clerici Carnotenſis à ſe excommunicatum ne in cõmunionem recipiat.

DOMINO ſancto & vniuerſali Papæ Ioanni, Fulbertus Carnotenſium humilis Epiſcopus orationum fidelia. Gratias omnipotenti deo, qui more benignitatis ſuæ tuam pater humilitatem reſpexit, & ſummo (vt decebat) dignitatis apice ſublimauit. Proinde totus mundus ad te cõuertit oculos, teque vnum omnes beatiſſimum prædicant, contemplantur altitudinem tuam ſancti viri, & gaudent quod eis ſimilitudinem omnium virtutum alludis. Reſpiciũt perſecutores eccleſiæ diſtrictionis tuæ baculum formidãtes. Suſpiciunt ij qui flagellantur ab impiis, & reſpirant ſperantes adhuc reſtare ſibi conſolationis remedium. De quorum numero ſum ego magnæ & præclaræ eccleſiæ puſillus Epiſcopus, qui tibi pater de anguſtiis meis querimoniam ſcribens auxilium tuæ pietatis imploro. Eſt enim quidam Comes

Digitized by Google

malefactor nomine Rodulphus, nimium vicinus nobis, qui res eccleſiæ noſtræ per iniuſtam occaſionem inuaſit, vnum de clericis noſtris ſuis manibꝰ interfecit, duos alios captos ſacramentis illigauit. Et de his omnibus appellatus in curia Regis, & coram plena eccleſia ſæpe vocatus, non propter hominem nec propter Deum ad iuſtitiam venire dignatus, à nobis tandem excommunicatus eſt. Nunc verò ad limina ſancti Petri contendit, tanquam ibi poſſit accipere de peccatis abſolutionem, vnde venire non vult ad emendationem. Vnde rogamus te dilectiſſime pater, cui totius eccleſiæ cura commiſſa eſt, vt eum de ſanguine atque iniuria filiorum tuorum ita arguere & caſtigare memineris, ſicut meritum eſſe tua prouidentia nouit. Nec tua ſanctitas iniuſtè in cõmunionem recipiat, quem diuina auctoritas ſicut Ethnicum alienat. Vnde bone paſtor, euigila ſuper nos, ne per incuriam tuam grex domini detrimentum ſuſtineat.

ARG. EPIST. III.

Leuthericum Archiepiſcopum ſuum hac epiſtola & aliquot alijs vocat. Epiſcopatus enim Carnotenſis paret Archiepiſcopo Senonenſi. Caſati vox quam duabus epiſtolis vſurpat, nihil aliud ſignificat quàm eccleſiæ ſeruum. Alogia villa vulgo Aluye.

Digitized by Google

DILECTISSIMO patri & Archiepiſcopo ſuo Leutherico, Fulbertus dei gratia Carnótenſium Epiſcopus orationis ſuffragium. Multum amoris atque fidelitatis tibi pater me debere cenſeo, per cuius manum à deo benedictionem & ſacram vnctionem accepi. Vnde animus meus ita pendet ex tuo, vt quicquid te iuſta ratione aut contriſtat aut hilarat, idem me ſi reſiſcam, ſimili modo afficiat. Congratulor itaque tibi ſuper inuentis ſacris & deo, qui ea tempore tuo reuelare maluit, pronus gratias ago. Deinde verò quod Arnulphũ Caſatum eccleſiæ noſtræ tibi tuiſque ſcripſiſti iniurium, ægrè cõtra illum & accepi & fero. Vnde mox ad villam Alogiam vbi tunc eſſe dicebatur, miſi legatum meum, ſed in alias partes abierat. Vxor tamen eius mihi remandauit, quòd vbi redierit ſtatim ad me veniet. Quòd ſi veniens tibi ſatisfacere voluerit, per meas literas ſcies. Alioquin vltra terminum qui à te præfixus eſt, in noſtra communione non erit. Simoniacum verò presbyterum de quo mihi mandaſti, in diœceſim ordinatoris ſui repelli ſuadeo: aut ſi in tua manſerit, ab officio ſuſpendi, ne eccleſiæ tuæ candor immundæ hæreſis contagione ſordeſcat.

Digitized by Google

Vale pater optime, filij tui memor.

ARG. EPIST. IIII.

Pro Arnulpho ſcribit de quo in ſuperiori epiſtola, quem cum Odone Comite profecturum dicit. is verò Odo Campaniæ in Belgica ſecunda Comes fuit, eiúſque nomine ſcripta eſt à Fulberto epiſtola ad Robertum Regem Francorum, quæ eſt huius libri ſeptuageſima nona.

DILECTISSIMO patri & Archiepiſcopo ſuo Leutherico, Fulbertus dei gratia Carnotenſium Epiſcopus ſuffragiũ orationis & obſequium fidelitatis. Arnulphum fidelem meum arguendo conueni de his iniuriis vnde mihi querimoniam ſcripſiſtis. Sed ille reſpondit ſe non diffugere iudicium, ſponte venire ad placitum. Vnde per conſilium & ſuaſum eius totam hanc cauſam in veſtram diſpoſitioné mittimus: vt conſtituatis diem quo vos & nos, & alij quorum intereſt cõuenire poſſimus, iuxta caſtellũ Ebre, videlicet ſuper ipſam terram ſancti Benedicti, de qua contentio eſt. Arnulphus enim in expeditionem cum Odone Comite proficiſci conſtituit. Vnde vos talem diem præſcribere oportet, vt & ille de expeditione poſſit eſſe reuerſus, & ego meis negotiis exoccupatus poſſim vobis occurrere. Vale.

Digitized by Google

ARG. EPIST. V.

Primatem vocat Præſulem & Archiepiſcopum ſuum: nam alioqui Lugdunenſis Epiſcopus à Carnotenſi Primas agnoſcitur.

PRIMATI ſuo Leutherico, Fulbertus Epiſcoporum humilimus fidelitatis affectum & obſequium. De presbytero veſtro ab alio Epiſcopo per pecuniam ordinato, ex auctoritate ſanctorum canonum tale vobis conſilium dono. Primùm degradetur. Deinde ab eccleſia ſeparatus duobus annis ſeuera pœnitentia mulctetur, vt honoris gradus quos pretio taxauerat, lachrimis conquirere & reparare contendat. Poſtea ſi dignè pœnituerit, reſtauretur. Hęc verò quæ diximus, cùm in aliis locis tum ſatis expreſſe inuenietis in canone Toletano XI. cap. VIIII. Cæterum rebaptizationes & reordinationes fieri, canones vetāt. Propterea depoſitum non reordinabitis, ſed reddetis & ſuos gradus per inſtrumēta & per veſtimenta quæ ad ipſos gradus pertinent, ita dicendo: Reddo tibi gradum Oſtiarij, & cætera. In nomine patris & filij & ſpiritus ſancti. Nouiſſimè autem benedictione lætificabitis eum ſic concludēdo:

Benedictio dei patris & filij & ſpiritus ſancti ſuper te deſcendat,vt ſis confirmatus in ordine ſacerdotali, & offeras placabiles hoſtias pro peccatis atque offenſionibus populi omnipotenti Deo, cui eſt honor & gloria in ſecula ſeculorum Amen.

EPIST. VI.

PLVRIMA ſcientia & ſanctitate pollenti patri& Archiepiſcopo Leuterico, vtinam Dei paruulus orationis ſuffragium. Quod aduerſarium noſtrum Gozonem excommunicaſtis, à domino mercedem, & à nobis fideles gratias habeatis. Hoc enim faciendo, & domino præbuiſtis obſequium, & veſtro diſcipulo dilectionis indiculum. Quapropter ſi me veſtra dignatio de hac ac de alia cauſa rogauerit, benignam ſe vobis & obſequentem noſtra humilitas exhibebit. Valete.

EIST. VII.

CHARISSIMO patri & Archiepiſcopo ſuo Leutherico, Fulbertus Epiſcopus. Proreta nauis Regiæ cautus & circũſpectus eſto. Terreni ſpiritus inſolenter aſſibilãt. Fluctus huius ſeculi intumeſcunt. Promõtoria mundanæ poteſtatis pericula minantur, & mores

Digitized by Google

tes more piratarum inſidiantur hypocritæ. Inter hæc omnia tendendum ad portum cæleſtis patriæ. Noli ergo tute ipſe tibi bitalaſſum dubietatis ac duplicitatis in corde tuo miſcere. Simplex eſt enim via domini, & qui ambulat ſimpliciter, ambulat confidenter. Si de via legis diuinæ qualibet occaſione ſeductus aberraueris, in tartaream Caribdim naufragus demergeris. Regat te manus valida omnipotentis domini. Vale.

ARG. EPIST. VIII.

Queritur à Senonenſi ordinari coëpiſcopos ſe non vocato

SENONENSIVM Preſuli Leutherico Fulbertus Carnotanus ſacerdos. Quod me pater amicũ appellas, gratanter adnuerã ſi te quoque exhibes amicum. Sed cùm ſine meo cõſilio Epiſcopos ordinando dignitatẽ ſuam eccleſiæ Carnotenſi derogas, cùmque in eodem negotio legem canonicam multimodè ſoluis, non ſolum me lædis, ſed omnes pariter qui iuſtitiam colunt, & ego quidem mecum adhuc multa patior. Sed lex ipſa diuina ſuam iniuriam bene ex parte vindicat, quæ dum à te ſoluitur, tua opera caſſat. Hoc pridem in T. factũ, in G. nuper iteraſti, qui ſic à te paſtor eſt conſtitutus, vt nec gregem ſibi commiſſum nouerit, nec

grex ipſum recipere velit: Reprobatus itaq; & à finibus Epiſcopatus extorris cum palam intrare per oſtium non poteſt, vt legitimus paſtor, nec aliunde furtiuus aſcendere, per violentiam Regis irrumpere nititur vt tyrannus. Nec miror adeò ſi iuuenis ille tali potuit ambitione temptari, cui vel ætas illa, vel quæ eius ætatis pediſequa ſolet eſſe. imprudentia fallit, nec caſus turbat, nec vrget vlla neceſſitas: ſed ſcienter & quaſi cum deliberatione quadam vltrò te atque alios perdas. Nec illud ſanè tibi tacere debeo, quod ad tuas ordinationes dominum F. Trecaſſenſem Epiſcopum periculosè tibi ſocium addis, quem certam ob cauſam eſſe non dubitas imparatum. In qua re dupliciter te delinquere conſtat, cùm eum ad tantam præſumptionem animando, de pœnitentia prioris culpæ facis eſſe ſecurum. De his ergo & huiuſmodi te reſipiſcere iam, & pœnitere oportet, ſi cum Apoſtolo horrendum credis incidere in manus domini viuentis. Sed ego fortaſſis aſperè loqui videar, apud te tamen vt credo non male mereri, ſi ſis de quo dicitur: argue ſapientem, & diliget te. Cæterùm in fine huius ſchedulæ exoratum te volo, ne amodo (ſicut ſoles) ſcripta mea publicando mihi

Digitized by Google

inimicos adquiras. Vnde ſi morem tuum immutare nolis, ego tamen idcirco vera vel dicere vel ſcribere non deſiſtam. Vale.

ARG. EPIST. VIIII.

Siluanectenſes Ciues ne intelligas, ſed Rolandum eorum Epiſcopum & agnatos: ab iis enim Euerardum ſacerdotem epiſtola 27. & 31. occiſum fuiſſe refert.

VENERANDO Senonenſium præſuli Leutherico, Fulbertus Carnotenſis humilis ſacerdos. Literas ex parte veſtra ſuſcepimus, ſuadentes recipere, quod homicidæ Siluanectēſes offerūt, vt mereantur abſolui. Nos autem in quibus oportet vobis vt patri ſemper obedire, parati ſumus: ſed in hoc ad pręſens ideo non oportet, quia neque iuſtum, neque cōmodum eſt. & iuſtum non eſſe leges ſcriptæ demonſtrant. Commodum verò non eſt, vt mors ſanctorum, quæ in conſpectu domini pretioſa eſt, apud homines vili pretio conſtet. Quod ſi quis inſtituerit, omnium ſanctorum qui eadē cauſa perituri ſunt, reus ſanguinis erit. Sanctitas veſtra valeat ſemper & vigeat.

ARG. EPIST. X.

Archipræſulem vocat, quem ſupra Archiepiſcopum Senonēſem, & epiſtola vndecima patrem & primatē ſuum.

Digitized by Google

SACRO Senonenſium Archipræſuli Leutherico Fulbertus dei gratia Carnotenſium Epiſcopus virtutem ſuæ dignitatis excellētię cōpetentem optat. Aurelianenſem ego quidem ad Epiſcopatum non elegi, ſicut vobis dictum eſt, ſed à clero & populo ſuæ ciuitatis electū ſacraui presbyterum. Quod cum Romam ire velle audiſtis, & ibi creari Epiſcopum diſſuaſi veſtri honoris gratia. Sed & ipſe gratanter diſſuadenti paruit, ſuggerentibus fidelibus ſuis R. ſcilicet & H. Multis occupatus pauca reſcribere cogor. Saluto vos quantum poſſum in domino, paternitati veſtrę deuotus ſuffraganeus.

EPIST XI.

PATRI ac primati ſuo Leutherico, Fulbertus Epiſcopus. Gratias ago vigilantiæ tuæ, quæ meæ ſimplicitati præmonitorium facit. Verè enim indigeo præmoneri de multis propter meæ indiſcretionis ſeu negligentiæ morbum. Verum in hac cauſa qua de nunc agis, id eſt ne quibuſlibet Epiſcopandis, citò manus imponendā opus non eſſe arbitror monitore. Nam & ſi tu in iſto negotio conſilio meo (vt deceuerat) hactenus vti voluiſſes, & ordo noſter

& tua res aliter proceſſiſſet. Sed omitto præterita: de futuris plurimum bonæ ſpei capio ex eo quod nunc cum ſanctis viris ac ſapientibus agis, patrem noſtrũ O. loquor & aſſeclas eius. Conſilio enim illorum ſpero te non ſolum animæ periculum euadere, ſed etiam huius vitæ gloriam & honorem poſſe recuperare. Vale memor mei, tibi in omnibus bonis obedire & opitulari parati.

EPIST. XII.

VEnerabili Senonenſium Archiepiſcopo Leutherico, Fulbertus Dei gratia Carnotenſium humilis Epiſcopus orationis ſuffragium. Vides pater & audis quanta bellorum incendia noſtris in partibus exardeſcunt. Vnde periculoſum eſſe timeo, nos ad metas deſtinatæ ſynodi conuenire. Quid autem ſuper hoc tuæ prouidentiæ videatur, citò mihi remanda.

ARG. EPIST. XIII.

Lepta enim in Gallia non eſt, nec in Italia, Zacharia tamen pontificis Romani & principis Carolomani meminit.

VEnerabili Senonenſium Archiepiſcopo Leutherico, Fulbertus Car-

notenſium humilis Epiſcopus à ſummo domino Euge bone ſerue. Placuit excellẽtiæ veſtræ ſciſcitari à nobis quid agendum ſit de quodam viro, qui filium ſuum tenẽdo ad confirmationem factus eſt de patre patrinus, videlicet vtrum ab vxore ſua matre eiuſdem pueri ſit ſeparandus, an non. Nos verò quid ſancti patres de tali cauſa ſtatuerũt, id cenſemus eſſe tenendum. Inuenitur ergo ſtatutum in Concilio Leptinenſi cap. VII. ſub Zacharia Papa ſub principe Carlomanno hoc modo: Si quis filiaſtrum aut filiaſtram ſuam ante Epiſcopum ad confirmationem tenuerit, ſeparetur ab vxore, & alteram non accipiat. Simili modo & mulier alterum non accipiat. Item in eodem: Nullus proprium filium vel filiam de fonte baptiſmatis ſuſcipiat, nec filiolam, nec cõmatrem ducat vxorem, nec illam cuius filium, vel filiam ad confirmationem tenuerit. Vbi autem factum fuerit, ſeparentur. Credo iſta tibi ſufficere, pauca ſapiẽti. Vale.

ARG. EPIST. XIIII.

Liſiardum olim quidem Archidiaconum Pariſienſem illius ciuitatis Epiſcopo infeſtum grauiter reprehendit.

LEVTHERICVS Senonenſium Archiepiſcopus, & Fulbertus Carnotẽn-

ſum Epiſcopus Clero ſanctæ Pariſiēſis eccleſiæ temperantiam in proſperis, fortitudinem in aduerſis, charitatem vbique. Audiuimus chariſſimi famā iniuriarū, quas patitur Epiſcopus veſter, & corde cōpatimur: vos quoq; illas ita ſentire credimus, ſicut, fideles filios, & bono capiti bene cohęrētia mēbra. Sed miramur quare in tāto mœrore cōſtituti, nec ad nos petendæ conſolationis cauſa veniſtis, nec ſaltem literas direxiſtis. Nam neque plaga veſtra tanta eſt, vt inuenire nequeat conſolationis remedium, neq; verus medicus ille dereliquit eccleſiam, qui ſe nobis omnibus diebus vſque ad conſummationem ſeculi promiſit adfuturum. Miramur iterum cur impios homines qui diuinis ſanctionibus aduerſantur, & in veſtrum paſtorem contumaces exiſtunt, in communionem recipitis contra canonicā regulā, quā vobis ignorare nefas eſt, & periculoſum ſoluere. Quod ſi putatis eos tandiu vobis in communione habendos, quo vſque Epiſcopo veſtro palam excommunicentur, corrigit hanc æſtimationē Petrus Apoſtolus in ſermone habito ad Romanos de ordinatione Clemētis his verbis: quędā, inquit, fratres ex vobis ipſis intelligere debetis, ſi qua ſunt quæ veſter Epiſcopus pro-

Digitized by Google

pter inſidias malorum hominum non poſſet euidentius & manifeſtius proloqui: verbi gratia, ſi inimicus eſt alicui pro actib9 ſuis, vos nolite expectare, vt ipſe vobis dicat ſed prudenter obſeruare debetis, & volũtati eius abſque commonitione obſecũdare, & auertere vos ab eo cui ipſum ſentitis aduerſum. Hęc & plura huiuſmodi beatus Petrus in prædicto ſermone. Nos autem fratres dum talia vobis proponimus, nolite æſtimare (abſit enim) vt ſiniſtrum aliquid de vobis ſuſpicemur, ſed officium noſtrum facimus cum aut vos aut alios fratres noſtros ad cautelæ vigilantiam excitamus. Non enim ſine cauſa ſcriptum eſt propheticum illud de pennatis animalibus, quæ ſe inuicem alarum commotione contingunt. Vnde nos quoque inuicem nobis rependĩ poſtulantes, agili penna exhortationis vos ad hoc excitare cupimus, vt ſitis in lege domini ſtudioſi ad obedientiam & ſuffragium veſtri paſtoris pro amore deuoti; ad reſiſtendum verò aduerſariis eius ſagaciter inſtructi, fideliter animati. Inter quos videlicet aduerſarios vnus eſt nomine Lyſiardus olim quidem Archidiaconus: qui cùm eſſe deberet oculus Epiſcopi ſui, diſpenſator pauperum, catechiſator inſapientium, apo-

Digitized by Google

ſtatauit ab omnibus his,& factus eſt Epiſcopo ſuo quaſi clauus in oculum, prædo pauperibus, dux erroris inſipientibus:quia ſuperba & contumelioſa maledicta in Epiſcopum ſuum iaculans, ſerenitatem ſpeculationis eius turbat, decimas & oblationes altarium, ſtipem videlicet pauperum, ſuo Epiſcopo incōſulto ſæculari militię tradit. Et cùm talia facit, dat inſipientibus erroris &perditionis exemplum,quibus inpendere debuerat veræ ſcientiæ catechiſmū. Quid dicemus de iuramento fidelitatis, quod ita contaminat,vt Epiſcopo ſuo non corde,nec verbo,nec opere fidelis exiſtat? Non autem de corde temere ipſius iudicamus,cùm veraciter in ſacro poëmate dictum eſt, Ex operum ſpecie clareſcunt intima cordis. is itaque pro contumacia ſua, qua pœna dignus ſit, ſi ruina angeli non ſufficit ad exemplum contumacis Chore manifeſtat interitus.Pro perfidia verò ſua & contumelioſa maledictione, quid meruerit, ſuſpendium Iudæ,& ſororis Aaron lepra teſtatur. O hominem infœlicem nimium, cui tam horrenda tempeſtas diuinæ vltionis incumbit.Condemnat illum teſtamentum vetus his verbis: Qui maledixerit patri, morte moriatur. Condemnat illum lex Chriſtia-

norum iudicum hac ſententia: Si quis Epiſcopo aliquam iniuriam, aut iniuſtam dehonorationem fecerit, de vita componat, & omnia quæ habere viſus fuerit, eccleſiæ cui præeſſe dignoſcitur, integerrimè ſocientur. Excommunicat illum Gangrenſe conciliũ cap. lvii. & viii. degradat illum Cartaginenſe concilium cap. lvii. ſed & alia plura. Quapropter & nos à ſanctorum patrum ſententia diſcrepare nolentes, conſequẽter illum à communione ſeparamus, quantum noſtræ poteſtati conceditur, donec reſipiſcat, & Epiſcopo ſuo dignè humiliatus ſatisfaciat: & niſi citò reſipiſcens ad ſatisfactionem venerit, in plenario ſynodo perpetuo anathemate ferietur. Mandamus autem vobis, vt ipſi L. has literas oſtendatis, vt tam horrenda pericula, vel grauiter admonitus exire meminerit. Patet enim adhuc euadendi locus, dicente Domino per Ezechielem: Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis quæ operatus eſt, & cuſtodierit vniuerſa præcepta mea, & fecerit iudicium & iuſtitiam, vita viuet, & non morietur. Et per Ioannẽ: Filioli hęc ſcribo vobis, vt non peccetis, & ſi quis peccauerit, aduocatũ habemus apud patrem Ieſum iuſtum, ipſe eſt exoratio pro peccatis noſtris

Digitized by Google

Et ipſe dominus ait: Gaudium eſt angelis Dei ſuper vno peccatore pœnitentiam agẽte, quàm ſuper nonagintanouem iuſtis, qui non indigent pœnitentia. Certum enim habet catholica fides, vt verbis beati Fulgẽtij vtar: quia quocunque tempore homo egerit pœnitentiam, quamlibet animoſus, ſi toto corde renũciauerit peccatis præteritis, & pro eis in conſpectu Dei non ſolùm corporis, ſed etiam cordis lachrimas fuderit, & malorum operum maculas bonis operibus diluere curauerit, omnium peccatorum indulgentiam mox habebit. Verùm, vt ait pater Auguſtinus, qui veniam pœnitenti promiſit, diſſimulanti diem craſtinum non ſpopondit. Rogamus etiam fratres, vt domnum F. venerabilem Epiſcopum vice noſtra ſalutare & confortare memineritis; certo ſcientes ſua triſtia noſtra eſſe, noſtra proſpera ſua. Valete cum ipſo.

ARG. EPIST. XVI.

Hic Guido ad quem ſcribit, erat Epiſcopus Catalaunenſis.

DILECTO Patri & coepiſcopo ſuo, G. Fulbertus viuere, & valere. Veſter clericus propinquus noſter F. ad nos veniẽs eo ſe gratioſiorem exhibuit, quo de vobis

Digitized by Google

bene per omnia nunciauit. Vnde nunc illũ ſalutationis gerulum facientes, & claritati veſtræ comparati munuſculis exorare volumus, ſi non eſt importunum, vt eam gratiã ſibi ſentiat prodeſſe, quam apud vos iamdudum nos credimus habuiſſe. Vale.

EPIST. XVI.

CHARO patri & Coepiſcopo ſuo Guidoni Fulbertus, ſi diacono qui ſe preſbyterum ſimulauit, miſſámque celebrare preſumpſit, modum pœnitentiæ in diuinis legibus propriè ſtatutum non inuenimus; per ratiocinationem ſimilium ſic æſtimare poſſumus. Chore, Dathan & Abiron iudidicio dei condemnati, & horribili morte mulctati ſunt, eo quòd Aaron ſacerdoti ſe comparare, eiúſque officium vſurpare præſumpſerunt. Hic autem leuita more illorũ illicitè ſibi ſacerdotium vſurpauit. Quis ergo in iſto dubitet eſſe mortale commiſſum, qui in illis Deo iudice videt morte punitũ? At quia iam Saluator noſter, qui venit ſaluare quod perierat, non vult mortem peccatoris, ſed vt conuertatur & viuat; clementer agitur vt degradentur huiuſmodi, & inter laicos pœnitentiam agant. Sed ne nimis auſteritatem veteris legis hæc ratio-

cinatio ſapere videatur, proponamus & nouam. Legitur in quodam capitulo: Sanctitum ſæpiſſimè & inhibitum eſt, vt miſſarũ celebrationes in locis incongruẽtibus omnino non fiant. Et quibuſdam interpoſitis ſequitur: Quia ſicut non eſt conceſſum, vt alij miſſam cantent & ſacrificia conſecrent, quàm illi qui adhuc ab Epiſcopis ſunt conſecrati ita non eſt, licitum vt in aliis domibus, vel altaribus, aut locis miſſas celebrare præſumant, qui ab Epiſcopis conſecrati ſunt &c. In fine capituli: Si quis ergo poſt tot prohibitiones hęc decreta apoſtolica, & ſynodali auctoritate renouata temerare præſumpſerit, gradus ſui periculo ſubiacebit. Videmus ergo capitulum nouæ legis, vetuſtæ congruere, nec opus eſt amplius quid de illo diacono faciendum ſit dubitare. Eſt enim produl dubio extra chorum deponendus, pœnitentia plectendus. Quod ſi de longitudine pœnitentiæ quæſtio fiat, meminiſſe debemus illius ſententię, quæ ad hanc quæſtionem reſpondet hoc modo: Menſuram temporis in agenda pœnitentia idcirco non ſatis attentè pręfigunt canones pro vnoquoque crimine, ſed magis in arbitrio Antiſtitis ſtatuendum relinquunt: quia apud dominum non tantùm valet mẽ-

ſura temporis, quantum doloris: nec abſtinentia tantùm ciborum, ſed mortificatio potius vitiorum. In veſtra ergo manu ſitum eſt, pœnitentiam eius vel breuiare, vel protelare, iuxta quod eum in pœnitendo diligentem, ſeu negligentem videritis. Valeat ſanctitas veſtra.

EPIST. XVII.

DILECTISSIMO patri & coepiſcopo ſuo Guidoni, Fulbertus orationis ſuffragium. Rogamus charitatem veſtram pro his ſeruis eccleſiæ noſtræ, qui ſub veſtra poteſtate degũt: vt eis patrocinari dignemini, & vt nobis conſtituatis terminum poſt octauas beati Martini, quando, & vbi noſtri legati poſſint occurrere vobis, ad definiendam cauſam eorum quæ propter obitum anteceſſoris veſtri indefinita remanſit. Rogamus etiam ne nobis ſcripto ſignificare grauemini, cur Siluanectis non fuerit ſacratio veſtra. Vale.

ARG. EPIST. XVIII.

Ex hac epiſtola obſeruabis Pontificis illis temporibus auctoritatem.

EGREGIE dilecto Coepiſcopo ſuo Guidoni, Fulbertus. Amor iuſtitiæ, qui

Digitized by Google

tuam pater animam imbuit; fecit eam offenſam, & ab exceſſibus captam: cuius rei fidem cùm ex aliorum dictis, tum ex literis tuis euidenter accepi: ſed ab ordinatione G. non valde tibi metuendum puto eſſe, ſi eſt, vt dicitur, à Chriſtianis ab infantia Chriſtianus, ſano ſenſu ſacris literis eruditus, ſobrius, caſtus, amator pacis, & dilectionis, nullo crimine, nulla infamiæ nota turbatus, tandémque à Clero & populo ſuæ ciuitatis electus. Magni etenim viri (vt optimè noſti) Ambroſius Mediolanenſis, & Germanus Antiſſiodorẽſis, aliiq́; nonnulli, quia tales in laico habitu extiterunt, ſubitò nobis ſancti Præſules exierũt. Domnus verò Papa, cuius animaduerſionem te reuereri ſignificaſti, non eſt quod tibi meritò debeat ſuccenſere, ſi te grauiter collapſæ ſanctæ Remenſis eccleſię aliquam ſpem reſurrectionis audierit prouidiſſe. Vale in perpetuum memor mei verè fidelis tui: illi quoque valeant, qui tuam memoriam commendauerunt.

ARG. EPIST. XIX.

De Abbate ſancti Petri iuxta Carnutum urbem loquitur: de eodem enim monaſterio epiſtola prima egit: ſcribit autem Ganglini Bituricenſium Præſuli.

VENERABILI Bituricenſium præſuli G. Fulbertus Carnotenſium humilis Epiſcopus incrementa virtutum. Legatum veſtrum diu detinui, quia Salomõ Abbas cum quibuſdam monachis aberat, ſine quorum conſultu vobis reſponderi nõ oportebat. Quos vbi redierunt, commonui vt ſeſe ad audientiam præſentarent contra domnum T. ipſi verò reſponderunt ſe meſſiuo tempore occupatos, lites ad præſens agitare non poſſe: ſed idib. Octobris in Aurelianenſi concilio quod futurum eſſe deſtinauimus, conſtituent vobis proximum audientię & diem & locum: tantummodo fratrem ſuum Dodonem, qui eſt apud vos reddatis eis infra prędictum terminum. Interea oblatę ſunt nobis quædam literę ſub veſto nomine conſcriptæ ad domnum Ar. Abbatem ſancti Petri, ſignificantes vos excommunicaſſe monachos noſtros. Sed auctoritatem qua vobis id liceat, me non memini vidiſſe. At ſi apud vos habetur, nobis eam debetis oſtendere: ne fortè ſi non oſtendatur, aut temere aut minimè excommunicati eſſe dicantur. In literis enim quas mihi nuperrimè direxiſtis, confictam inueni reprehenſionem meam de ordinatione Salomonis Abbatis hoc modo. Miramur

qua

qua auctoritate fieri potuit, vt ſine audientia ſubditus prælato præpoſitus ſit. Quod vt puto mirari non debetis, quia non eſt: ſed illud potius attendere, quod eſt. Non enim hoc ſine audientia factum eſt. Neque ſubditus Salomon T. adhuc prælato præpoſitus eſt. Dominus namque T. à ſuis monachis criminatus (vt ſcitis) apud me de infamia ſua querimoniam fecit, corúmque malitiam ſe ferre non poſſe dicens, ſub audientia mea, & eorum qui mecum erant prælationi ſuæ perpetualiter renuntiauit, aſtruens Abbatem monachorum Bonæ vallis vlterius ſe non eſſe futurum. Sicque petita à nobis migrandi licentia tranſiuit ad vos. Monachi verò qui in Bona valle remãſerant, hoc ſcientes alium quendam ex fratribus ſuis electum, eo quod irreprehenſibilis eſſe videbatur, obtulerunt O. Comiti Abbatia illa donandum, vt mos erat, mihíque deinde conſecrandum. Is interim locũ paſtoris tenet. Si quis ergo eſt qui me ſuper hoc facto præſumptionis arguat, nouerit me reſpondere paratum & hoc tam ratione quàm auctoritate approbaturum. Quod ſi quis Abbatum vel animi vel corporis ægritudine moleſtatus, prælationem ſuam in perpetuum renunciando deſerat,

Digitized by Google

renunciando deſerat, Epiſcopus ipſius diœceſis in loco eius alterum debeat ordinare.

EPIST. XX.

VItae pariter & doctrinæ meritis venerando Abbati, & Archiepiſcopo G. Fulbertus humilis Epiſcopus vtriuſque officii præmia glorioſa. Si de mea dilectione confidis pater, ſicut literæ tuæ ſignificãt, ſecurus eſto, quia rem tenes, non te fallit opinio. Proinde quicquid à me competenter expoſcis, facilè impetras, & nunc quidẽ ſpecialiter de audientia domni T. venerabilis ſacerdotis, nec queratur diutius defraudari oportunitate iudicii. Quod ego tibi hactenus Deum teſtor, non inſidiando diſtuli, ſed prouidendo diſſuaſi, ſciens quia cauſa eius infimæ turpitudinis eſt, & ſentinæ modo, quo amplius agitatur, eo dirius fœtet. Nec verò turpis tantùm, ſed & periculoſa eſt, adeo, vt ſi venerit ad iudicium aut ipſe aut accuſator eius, cùm magna ſit contumelia degradandus. Hoc itaque prouidens, & illud euangelicum mente reuoluens, nolite iudicare, nolite condemnare & cætera, hærebam timoratè ſuſpenſus & expectans, vt dominus tantum dedecus

eccleſiæ ſuę publica diſcuſſione, vel inſult atione piaret. Nunc autem impatientia dōni T. non permittit hoc fieri, pertinaciter inſtat, ac piè diſſimulantes ad iudicium vehementius vrget; Tandem ergo quamuis inuitus & coactus cedo, diémque & locum vt rogaſti conſtituo, iam non audens relinquere indiſcuſſum, quod deum puto nolle præterire inultum. In perpetuum vale.

EPIST. XXI.

PATRI & Coëpiſcopo ſuo, F. Fulbertus. Quod ad præſens veſtrum placitum non adeò de malitia huius temporis ortæ difficultates obſiſtunt, vobis exponendæ per ocium: ſed quod præſens dicerem, per hos apices ſignificare curaui. Defenſores legum paucos, impugnatores verò plures eſſe videtis. quinetiā dominus noſter Rex, cui ſummum iuſtitiæ caput incumbit, perfidia malorum ſic circunuentus eſt, vt ad præſens neque ſe vindicare, neque nos vt oportet adiuuare præualeat. Non hæc idcirco dixerim, vt fortitudinem animi veſtri frangere velim, ſed vt ſana diſcretione cauſam veſtam tractare memineritis. Igitur ſi Abbas ſancti B. de veſtro contemptu culpā ſuam recognouerit, & illam deinceps ſub-

iectionem promiſerit, quæ vobis canonice debetur, hortor & ſuadeo vt recipiatis: Sacramenta verò, & cætera quæ ad mundanā legem pertinent, propter amorem legis domini miſſa faciatis: vt religionem magis quàm ſecularem ambitionem vos ſectari cognoſcat. At ſi Abbas in tantam ſuperbiā intumuerit, vt ipſam quoque ſubiectionem canonicam vobis derogare contendat, ſuperbiæ, cui non parcit deus, dei ſeruus quo modo parcat, neſcio. Vale.

EPIST. XXII.

PATRI & conſacerdoti ſuo, F. Fulbertus. Ea quæ ſunt veræ pacis tu frater dilectiſſime ex abundantia charitatis, nimio honore me ac ſapientiæ laude dignaris. Ego verò meam perſonam humilem, virtutiſq; inopē (ſicut eſt) & video, & agnoſco. Verum vtcūque ſe habeat puſillitas mea, hoc tamē nefas inhumanitatis admittere nec velle nec poſſe me fateor, vt te de ęrumnis ſanctę eccleſiæ ſine compaſſione zelóque iuſtitiæ audiam querelantem. Atque compaſſio vbi corde concepta eſt, mox conſolationem ædere gliſcit, & plagam vltionis infligere zelus, nóſq; tamen ad primum atque ſecū-dum proniores eſſe oportet. Ego quoque

priuſquam zelum in tuos hoſtes exerceam, conſolatoria te ratione conuenio. Rogo itaque fratres, ne vi moleſtiarum impulſus indiſcretius iraſcaris, ne fortè ad impatientiam, inde ad arma prorumpas, & cum gladium alienum vſurpaueris, tuum facias nõ timeri. Rogo iterum ne fias ob multam iniuriam triſtis, turbulentus & anxius: ſed delectare ſemper in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Vſufructum verò altarium, quę tui anteceſſores laicis tradiderũt, te alendis debilibus publica voce deſtinare ſuadeo, tũ ne quis illis inde fraudet aliquid, interminari. Et ſi qui in hanc fraudẽ irruperunt, ſicut fures ſacrorũ, & occiſores pauperum anathemate condẽnari. Ne reuerearis quæſo homines innocenter offendi propter dominũ, vt ſis eo dignus quo niſi patrem & matrem inſuper & animam tuam propter ipſum oderis, iudicaris indignus. Si Deus pro te, quis contra te? Eſt autẽ pro te in ſua cauſa, Deus eſt etiam tecum, vt ait: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi. Quid ergo timeas defendere Dei cauſam, cùm ipſe tecũ ſit ad operandum, pro te ſit ad tutandum? Confortare itaque frater in domino, & in potentia virtutis eius. Confortare inquam,

Digitized by Google

confide & gaude, exulta & tripudia, & & alacri animo ad certamen eius prolude cum propheta dicendo: Congregamini populi, & vincimini. Accingite vos, & vincimini: Inite conſilium, & diſſipabitur: loquimini verbum, & non fiet: quia vobiſcum Deus. & quia certum ſcio communem dominum tibi in ſua cauſa ſemper eſſe patrocinaturum. Me quoque ſeruulum eius non defuturum eſſe polliceor ad coercendas manus perſequentium, ſiue ad ora contradicentium obſtruenda. Ad ſummam autem ſecurum te requieſcere iubeo inter medios cleros, quandiu te audiero perſecutoribus eccleſię non credentem. Gualerannum vero, vt petiſti, conueniam, & cauſa diſcuſſa quid inde ſentiam, vel quid te facere oporteat, aut verbis aut literis innoteſcam.

EPIST. XXIII.

PATRI & Coëpiſcopo Franco Fulbertus Epiſcopus plus boni quàm ſit meritus. Rogo frater & moneo, vt emendes culpas quas habes contra dominum, & me & Pariſiorum Epiſcopum qui complanctum facit de te. Quod ſi non feceris ante mediam quadrageſimã, abindè

Digitized by Google

faciemus de te ſicut de homine qui grauiter peccat, & non vult emendari. S. ergo G. ſe non iuſtificauerit vobis ante terminum prçſcriptum, tunc facite de illo miniſteriũ veſtrum. Vale quàm plurimum.

ARG. EPIST. XXIIII.

In hac epiſtola de quo Comite loquatur indicare difficile eſt.

FVLBERTVS dei gratia Carnotenſiũ Epiſcopus. Venerabilem patrem & Coëpiſcopum ſuum F. cum venerit dominus inuenerit vigilantem. Commonitus à legato noſtro G. de iuſtitia proſequenda in diem & locum deſtinatum à vobis, reſpondit ſe eſſe prçmonitum ab G. Comite ſub nomine ſacramenti de facienda expeditione circa eundem diem. Verùm infra octo dies ex quo illa expeditio vel facta erit vel omiſſa, venturum ſe eſſe ad iuſtitiam pollicetur. Sed quãdo ille promiſſionis ſuæ adimplẽdæ terminum fixum non ſtatuit, & multæ cauſæ protelationis intercedere poſſunt, vel certè quæ nobis conuenienda adiuuant facultatẽ, ſuademus ſi honeſtè fieri poſſit, per veſtros neceſſarios rem accelerare, & veſtrũ vobis Caſatum firmiter alligare. Neſcitis enim quid pariat fortuna. Vale.

Digitized by Google

EPIST. XXV.

Mittitur Gauglino Bituricenſium Præſuli.

SANCTO & ſapienti viro G. Abbati & Archiepiſcopo F. humilis Epiſcopus veræ dilectionis affectum. Nouerit prouidentia veſtra ſancte pater, quòd domnus T. Abbas diſcedens triſtitiam nobis reliquit & lachrimas: non quod innocentiam eius ſi eſſet, nequiremus facere tutam: ſed quia culpam nec purgare nec tegere poteramus. Vnde ſi veſtro ducatu quaſi ad examinationem venire affectat cum periculo ſui gradus, & communi dedecore ſacerdotum, conatus eius inefficaces ſagaci ratione compeſcere vos oportet, ſeruantes illud apoſtolicum: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, & cætera. Vale.

ARG. EPIST. XXVI.

Magniacus villa in agro Pariſiorum nomẽ retinet, vulgò Maigny, vt in alia epiſtola huius libri villa Allogia vulgò Aluye.

DOMINO fratri & coepiſcopo ſuo A. Fulbertus omniũ expetendorũ ſummã. Gaudeo ſignis officii veſtri curam vos habere monẽtibus, quod me alloqui vultis, quòd querimoniæ noſtræ finẽ facere, quòd

Digitized by Google

inceſta connubia caſtigare. Sunt enim hæc ſtudioſi, iuſti atque caſti animi indicia. Et quia me his gerendis diem, locúmque ſtatuere voluiſtis, ſit dies in x. Kal. Martii locus, villa Magniaci. Quo occurretis Haimonem adducere mementote: alioquin reſignate mihi tempeſtiuè, ne fruſtra viam tanti laboris ingrediar. Vale.

ARG. EPIST. XXVII.

Laudunum nomen eſt oppidi in prouincia Remenſi, mortem verò Euerardo ſacerdoti illatam narrat.

PRAECLARO Laudunenſium Præſuli Fulbertus Carnotenſiũ ſacerdos. Degradãdi iniuria nobis facta conquerimur apud te magne pater, quẽ ex debito charitatis & officii talia curare oportet. Cauſa verò huiuſmodi eſt. Quodam eccleſiæ noſtræ ſubdecano defuncto, petiit à nobis R. Siluanectenſis Epiſcopis dari ſibi, aut fratri ſuo miniſterium eius. Nos autem reſpondimus non cõuenire ſibi, eo quod Epiſcopus eſſet, neque fratri ætate adhuc & moribus immaturo. Tunc elegimus de numero ſacerdotum noſtrorum ad illud officium faciendũ quendam ſcientem ac religioſum virum. Quod factum prædictus R. materque, fratri

ipſius adeo inuiderunt, vt ſancto viro corã pluribus qui teſtes inde ſunt, terribilia minarentur: Et dictum facto non caruit. Venerunt enim de ciuitate Siluanectis ad noſtram quidam ex domeſticis eorum ſic neceſſarii, vt abſentia illorum nec per vnum diem ignorari potuerit, qui interdiu quidẽ latuerunt, ſed profunda nocte egreſſi, ſanctum illum preſbyterum more ſolito venientem ad eccleſiam, quaſi lupum rapidum lãceis falcatis, & gladiis in ipſo atrio principalis eccleſiæ trucidauerunt. Clerici autem eius qui expeditum dominum tardè ſecuti ſunt, inuenerunt eum adhuc extrema verba protomartyris Stephani replicãtem. Porrò carnifices præſidio noctis incogniti iam diffugerant: & cui crimen hoc intenderetur, erat incertum, cùm quidam propter minas præteritas domum R. quæ erat apud nos ſuſpectam habentes, repererunt in ea quendam veſtes ſuas & calciamenta tota ſiccantem. Ex quo ſigno coniectura eſt incepta, cum ad cauſam huius lauacri dicendam homo acrius vrgeretur, ſe facto de quo agebatur affuiſſe confeſſus eſt, ſociósque prodidit, & ordinem rei geſtæ expoſuit. Nos denique totum hoc altius perſcrutantes, pro certo ita eſſe cõperimus.

Digitized by Google

Cõperimus inquam inuidiæ liuorẽ, fraudẽ malitiæ ſacrilegii nefas crudele , cruentũ, &ſingulare facinus in occiſione ſanctiſſimi ſacerdotis. Nunc ergo tanta cauſa quæ iudicio eius obſcura non eſt, ſolam vt vides vltionem expoſtulat: Sed cùm iuris ſit ad vtilitatem Reipublicæ cunctos punire maleficos, illos tamen vehementius exturbare neceſſe eſt, qui in deum & ſanctos eius tam impiè, támque crudeliter audẽt. Quid enim mali vlterius, vel certè æquè magnũ excogitari queat? Multo nimirum ſæuius illi complices Chore peccaſſe videntur, quos tamẽ iudicio dei terra viuos abſorbuit. Nam ſi illi ſanctos dei contempſerant, non vtique trucidarant. Quod ſi tales ſocordia, vel iniquitas iudiciũ reliquerit impunitos, cùm hoc facere conſpirare ſit in contumeliam Dei, & exponere ſeruos eius ad cædem: quid reſtat niſi vt ipſius ſummi iudicis ira deſæuiens & hos & illos inaudita mortis atrocitate diſperdat? Proinde nos quibus idem dominus eccleſiæ ſuę tribunalia commiſit apprimè oſcitãtes ſumus. Quod ego te facere deprecor magne pater, cui deus bene ſuadendi copiam incomparabilem dedit, ſimúlq; vt ipſe mecũ prædictos maleficos citra legitimam ſatisfactionem excõ-

Digitized by Google

munices, quos tamen vſque in finem à communione priuandos eſſe neſcitis. Vale.

ARG. EPIST. XXVIII.

Hac epiſtola meminit Galeni medici.

VIRTVTE magis prædito quàm prædicato Præſuli A. Fulbertus. Veſtræ ſoſpitati amicè gratulantes, valetudine quoque veſtri fidelis & amici veſtri Ebali, ſi diuina benignitas allubeſcat, quanta nouimus ope ſubuenire parauimus, mittendo Galeni potiones III. & totidem theriacæ diateſſaron, quæ quid valeant, & modus acceptionis vel ſeruationis earum, in veſtris antidotariis facilè reperitur. Vulgaginem etiam petitam vobis mittimus, quamuis ætatem veſtram tali iam vomitu fatigari non ſuademus, ſed eo potius ſi opus ſit alleuari, qui frequenter & ſine periculo fieri poſſit ex oximelle & raphanis valerianæ, quod ſeniori magis conducibile eſt morantem aluum laxatiuis pillulis incitari. De quibus vltro vobis ferè nonaginta oblatis, cætera bona putate. Vale.

ARG. EPIST. XIX.

Auiſgando Cenomanorum Epiſcopo ſcribitur hæc epiſtola, cuiuſque meminit epiſtola 38.

FRATRI in domino & conſacerdoti ſuo. A. Fulbertus. Abſit frater, vt credatur verum eſſe quod ſcripſiſti meum Archipræſulem, & me tuam confeſſionem publicaſſe, nō eſt enim verū. Túmque dum talia ſcribis benemeritis de te ingratus es, & iniuſtè contumeliam facis. Si qua enim honeſta tua nouimus, aut ſperauimus, fideliter ea publicauimus, ad teſtimonium tuæ probitatis, contra illos maximè qui diſceſſionem tuam ab Epiſcopatu auaritię vel ignauię, vel turpitudini aſcribere nitebantur. Si quę verò occulta, quę pœnitenda forēt noſtrę fidei credidiſti, cautè celata ſunt. At ſi talia confeſſus es, quę & prius & poſtmodo ore vulgi ventilata ſint, ea nos occultare nequimus. Comperi autem ex literis tuis tibi moleſtum eſſe, quod te monaſticę vitæ diximus amatorem. quod quia nocere non intelligo, moleſtū eſſe demiror. Amor namque religionis Epiſcopali gradu quem repetis, dignum te potius quàm indignum efficeret, ſi nihil aliud impediret. Vtrum autem ſit, vel quid ſi quod impediat, ſagacitatem tuam non arbitror ignorare. Vale.

Digitized by Google

ARG. EPIST. XXX.

Pallium Archiepiſcopi ſuper omnia indumenta eſt, vt lamina in fronte Pontificis, illo diſcernitur Archiepiſcopus à cæteris Epiſcopis. Pallium ſignificat torquem quem ſolebant legitimè certantes accipere. Silueſter vero, de Pallio ſic ait: Super hæc autem omnia ſummo Pontifici, hoc eſt Archiepiſcopo propter Apoſtolorum vicem Pallij honor decernitur, vt purpureo crucis eiuſdem veſtimenti ſignaculo à tergo & pectore depicto demonſtet populo ſignaculum redemptionis, & pia mente cogitet ipſe de paſſione redemptionis dicens: Mihi autem abſit gloriari niſi in cruce Domini noſtri.

VENERABILI Turonenſium Archipræſuli A. F. humilis Epiſcopus ſemper agere, prudenter ac ſimpliciter. Et nunc quidem gratia dei ſic agitis, cum licet non inconſulti fratrum tamen conſilia captatis. Reſpondemus itaque vobis, quia ſi pallium requiſiſtis à Romano pŏtifice, & ipſe vobis illud ſine cauſa legitima denegauit, propter hoc non eſt opus dimittere miniſterium veſtrum: vt ſi veſtra tarditate nondum eſt requiſitum, cautela expectare donec requiratur, ne vos ex improuiſo preſumptionis arguere poſſit. Cŏtinĕtur enim quædam reuerenda nobis in priuilegiis Romanæ eccleſię, qua, propter negligentiam noſtram non facilè inueniuntur in armariis noſtris. Valete.

ARG. EPIST. XXXI.

Mittitur hæc epiſtola Rolando, Siluanectenſium Epiſcopo, vbi Euerardi occiſi meminit: trigeſima quoque ſecunda, & trigeſima tertia ſunt eiuſdem argumenti.

VENERABILI Siluanèctenſium Epiſcopo R. F. dei gratia Carnotenſiũ ſacerdos. Quia iudicio contendere magis quàm veniam poſtulare ſtatuiſtis, reſtat vobis conuenire iudices, qui præfixis loco & tempore nos in alterutrum legali ratione iuſtificent. Non enim vſurpamus officium iudicis in iſto negotio, ſicut vos velle dicitis, cum nullus eſſe poſſit ſuæ cauſæ, & aſſertor & iudex. Verùm enimuero ſatis admirari nequimus, quidnam mali eſt quod tam audacter ad iudicium properatis, niſi fortè quod abhorrere humanum eſt publicè damnari, vultiſque ſecreta ſatisfactione purgari. Quid enim aliud in iudicio mereatur manifeſtæ culpæ odioſa defenſio, & veſtra quidẽ culpa ſic manifeſta eſt, vt nullo excuſationis genere valeat obumbrari. Vox enim ſanguinis fratris veſtri & ſacerdotis Eurardi, poſtquam ad aures ſupremi iudicis aſcendit, per totam Galliam vehementer infremuit. Qui vt certo ſcimus non eſt occiſus ob aliam cauſam, quàm ob veſtræ cu-

Digitized by Google

piditatis iniuſtã calumniã. Viderint iudices vtrum effectus referatur ad cauſam. Vale.

EPIST. XXXII.

VENERABILI Siluanectenſium Epiſcopo R. Fulbertus dei gratia Carnotenſiũ ſacerdos. Non oportet noſtri ordinis viros in ſuperfluis ſcriptitationibus occupari. multa enim & magna negotia nobis expedienda, ſi nõ diſſimulamus, incũbunt. Sufficiãt ergo vobis ſuper his vnde agimus, literæ nuper à nobis miſſæ. quarum erat extremitas, Viderint iudices vtrum effectus referatur ad cauſam. Quæ enim ibi ſcripta ſunt, aut ſi ea legitima aſſertione confirmabimus, aut vos infirmare & pernegare patiemur: Si data fuerit conſilii iudiciique occaſio: Sin autem contenti erimus ea præmonuiſſe, quæ vos credimus emendare debuiſſe. Vale.

EPIST. XXXIII.

FVLBERTVS Epiſcopus, Venerabili conſacerdoti ſuo R. boni propoſiti finem optimum. Mulier illa de cuius cauſa noſtram humilitatem conſulere voluiſtis, impedita eſt vinculo iuramenti, nec poteſt inire connubium ſine crimine periurij, niſi

per

per conſenſum, aut poſt obitum illius, cui ſe tali iuramento conditionaliter obligauit. Vale.

ARG. EPIST. XXXIIII.

Archipræſulem Rothomagenſium dicit pro Archiepiſcopo, vt ſequenti epiſtola Archipræſulem Remorum, idque exponit epiſtola trigeſima ſeptima.

VENERABILI Rothomagenſium Archipræſuli R. Fulbertus humilis Epiſcopus, ſi qua valet orationum ſuffragia. Procacitas G. cuius mihi mentionem feciſtis, ſatis ſupérque fatigauit me de nouis cõnubiis expetẽdis: ſed ego ſemper obſtiti, dicens non licere ei ſua vxore viuente alteram vſurpare. Nunc ergo tandem rogauit me ſeu callidè, ſiue ſimpliciter, vt ſibi aut vxorem ſuam fugitiuam redderem, aut eam ſi reniteretur excommunicarem. Alioquin diceret quod ego & illa faceremus eum mœchari. Conuenta igitur de hac cauſa mulier, reſpondit mihi nunquam ſe redituram ad illum: & quia certo nouerat mores ſuos cum moribus G. conuenire nõ poſſe, velle ſe potius renunciare ſæculo & monacham deuenire, tantum G. ſibi vel centum libras nummorum Carnotenſium ferendas ad monaſterium daret. Ego autem

Digitized by Google

inter hæc monacham illam nec fieri prohibeo, nec cõpello, ſed nec vt ad virũ odientem peritura redeat, coarctare præſumo. G. autem ſæpe mittit ad me licentiam ineundi cõnubij noui, petens illã ſe guerpiſſe, ſuámque pecuniam recepiſſe, licet non verè proteſtans. Ego verò interdico ei licentiam
NB. iſtam, donec vxor eius aut monacha facta ſit, aut defuncta. Quorum vtrum prius futurum ſit, neſcio. Si ergo de hac cauſa meũ conſiliũ vultis, quod ego facio, id eſt ſuadeo vos facere hoc adiiciens, vt ſi cauſam hanc acri cenſura pertractare velitis, ex mea parte non contradictionem ſed ſuffragium vos habere ſciatis. Capitula canonum ad hanc cauſam pertinentia nobis ſubſcribere non vacauit ad præſens, hoſtium perſecutione turbatis. Scribemus autem & hæc, & alia libenter in obſequium veſtrum, ſi Deus conceſſerit nobis ſalutem & pacem. Valete.

EPIST. XXXV.

CHARO ſuo, R. Fulbertus Epiſcopus. Occupatus erga plurima paucis tibi ſic reſpondere compellor eccleſiæ nomen extra quam veri ſacrificij non eſt locus, interpretatione ſua pluralitatem innuit. Sacerdotalis quoque ſalutatio qua dominus

Digitized by Google

vobiſcum dicitur, non ad vnum ſolum̃, ſed ad plures dirigitur. Sed & ille verſiculus de quo mihi quæſtionem feciſti, planè ſibi circumſtantes requirit. Pro his ergo atque aliis huiuſmodi non ex auctoritate quidem canonum, quod mihi modo retractare non licuit, ſed meo interim arbitratu tutius eſſe ſuadeo, te à miſſarũ celebratione, ſuſpẽdere quàm eas ſine duarũ ſaltem aut trium fidelium atteſtatione celebrare. Scrupulus autẽ ille de offerentibus ita ſolui poteſt, quod dum ſacrificamus illi pro quibus agitur, per manus noſtras offertur Deo ſacrificiũ laudis. Hæc ad præſens me reſpõdiſſe contẽtus aueto. Quod ſi noua legendo vel retractando verum de his quippiam magis ratum inuenero, tibi charitatiuè reſcribam. At ſi, tu te prior aliquid tale repereris, eandem nobis exhibe charitatem. Vale.

ARG. EPIST. XXXVI.

Hic Ebalus Archiepiſcopus Remenſis Gerberto ſucceſſit, qui poſtea Romanus pontifex fuit, ſumpſitque nomen Silueſtri ſecundi.

VENERANDO Remorum Archipræſuli Ebalo Fulbertus Carnotenſium humilis Epiſcopus. Anguſtiæ tuæ cõ-

Digitized by Google

patiens O. Comitem arguendo conueni: reſpondit tandem quod in te deliquerat emẽdare ſe velle, & ad tollendam animi tui ægritudinem adiuuare: quod maximè deſideras, vt Remenſis eccleſia reſpiret ad priſtinam dignitatem. Si hæc tibi facere voluerit, recipere ſuadeo: vt quamprimum expeditus redeas ad officium tuum. Deinde ſuggero, etſi non indiges, vt ad pacem pauperum cõponẽdam tota mente ſatagas, quos ſui Reges, & Principes vehementer affligunt. Præterea B. Epiſcopo referente, audiui ſic te mœrore afflictum, vt curam gregis domini relinquere velis. Quod ego acriter & amicè redarguo, teſtans te ſi hoc egeris, non fuiſſe paſtorem. Vale memor mei peccatoris in orationibus tuis.

EPIST. XXXVII.

DILIGENDO ſemper atque venerando Remorum Archiepiſcopo E. Fulbertus Carnotenſium humilis Epiſcopus, communicare fontem intimæ charitatis. De veſtra bonitate, non de noſtro merito confidentes, deprecamur optime pater, vt notum habere dignemini, hunc charum noſtrum nomine H. qui de patria ſua cauſa diſcendæ honeſtatis egreſſus, & apud nos aliquandiu demoratus, talem ſe nobis ex-

Digitized by Google

hibuit, vt non minus quàm frater vterinus amari, & honorari meruerit. Nunc vero eadem cauſa permotus, monaſterium beati Remigij, quod veſtrum eſt viſitare diſpoſuit: vbi ſi in aliquo fuerit indigus veſtræ opis, ſentiat quæſumus viſcera pietatis. Vale.

ARG. EPIST. XXXVIII.

Ex hac epiſtola diſcimus Fulberti temporibus Auiſgaudum Cenomanorum Epiſcopum fuiſſe, Herbertum vero Comitem eiuſdem vrbis & prouintiæ.

GLORIA & honore digno patri & Archiepiſcopo ſuo Leutherico, Fulbertus humilis Epiſcopus, cum venerabili Cenomanenſium Epiſcopo Auiſgaudo ſalutem. Scientes vos habere zelum diuinæ legis, nec minus opitulari velle quàm debere fratribus veſtris, ſed & plurimum poſſe, fiducialiter à vobis auxilium petimus in neceſſitatibus noſtris. At nunc quidem ſingulariter antichriſtus Herbertus Comes Cenomanis, qui ſedē Epiſcopalem eiuſdē ciuitatis euertere nititur, Epiſcopum verò prædictum videlicet Auiſgaudum in ea cū pace manere non ſinit: domos eius, & terras & fruges, & omnia victualia inſuper & præ-

Digitized by Google

bendas canonicas eccleſiæ peruaſit. Hæc itaque vos ad viuum ſentire volumus niſuque indiſſimulato propellere: & vt facilem modum habeat petitio veſtra, precamur vos illi commonitorium ſcribere, vt iam dicto Epiſcopo ſua reddat, & eum in pace viuere ſinat. Alioquin, vt pro certo, nouerit ſe à vobis & ſuffraganeis veſtris excommunicatum iri ex illo die quo eum excommunicauerit Auiſgaudus Epiſcopus. Commonitorium autem quod illi ſacrilego veſtra dignatio mittet, nobis tranſcribi volumus & mitti. Valete in infinitum.

ARG. EPIST. XXXIX.

Scribit Roberto Archiepiſcopo Rothomagenſium.

VENERABILI Archiepiſcopo Rothomagenſium R. Fulbertus humilis Epiſcopus fideles orationes. Compatior tibi ſancte pater ſuper aduerſis quę indignè paſſus es, præſertim ab eo qui & ſe, & ſua tuæ fidelitati debuerat, ſuper illo quoque debeo vehementer, fratre & Coëpiſcopo noſtro, dum ſtaret, in tanta nunc flagitiorũ, atque facinorum præcipitia lapſo. Sed tibi pater hæc vel magna conſolatio eſt, quia ſi abſtulit exteriora, interiora non potuit. Ha-

Digitized by Google

bes enim ex dei gratia charitatẽ qua ipſum errantem reuoces frenum canonicæ diſtrictionis, quo detractantem coherceas, virgã, qua ferias, hi's vtere competẽter, donec abſolutionem promeritus dicere tibi gaudeat, virga, tua & baculus tuus ipſa me conſolata ſunt. Vale.

ARG. EPIST. XI.

Epiſtolam 27. ad Laudunenſem Præſulem ſcripſit, eum nunc Roriconem vocat.

VENERABILI Laudunenſium Epiſcopo R. Fulbertus Carnotenſis, omnia charitatis obſequia. Cùm diſperſas oues ſollicitè ac lõgi itineris labore quęritis, læti perpendimus pater quod paſtoris nomen negligentia non caſſatis: de illa tamen oue quæ in noſtris paſcuis obſeruatur, fratrem A. ſubdiaconum loquor, ſecurus eſtote. quia dei gratia bene ruminat, & luporum inſidias ſagaciter cauet. Nec appelletis eum vltra militem fugitiuum, quoniam accuratè ſe præparat ad debellanda coram Deo & nobis agmina vitiorum. Veniet autem ad vos quantocius poterit, ſed ſi noſtra humilitas inuenire queat gratiam in oculis veſtris, ſimpliciter exoramus vt nobis eum re-

Digitized by Google

mittere, ac veſtris literis commendare dignemini, vt præſentia eius ſit pignus veſtræ charitatis erga nos, ac noſtræ fidelitatis erga vos in perpetuum. Valete.

EPIST. XLI.

VENERANDO Lexouienſium Pontifici R. Fulbertus Carnotenſium Epiſcopus ſalutem & fideles orationes. presbyteri canonicorum noſtrorum ex eccleſiis quas habent in Epiſcopatu veſtro venerunt ad nos, dicentes, quòd vos interdixiſtis eis miniſterium ſuum, ideò quod de ipſis eccleſiis non ferũt vobis ſynodum, & nos quidẽ eam vobis iure ſoluendam eſſe non ignoramus: ſed Tedaldus præpoſitus noſter, veſter ſeruus, non bene rem intellexit hactenus, eo deceptus, quòd nulla eccleſiarum quas veſtri canonici poſſident in Epiſcopatu noſtro obligata eſt huiuſcemodi debito, remittente videlicet anteceſſorum meorũ piiſſima liberalitate. Sed ea quãtalibet charitate fulta, quantalibet laude digna, veſtro tamen iuri minimè præiudicat. Nunc itaq; ſerenitati veſtræ ſupplicamus, vt concedatis eis officium ſuum agendi licentiam, paratis à modo aut veſtram ſynodum vobis reddere, aut in vſus fratrum noſtrorum neceſſa-

Digitized by Google

rios retinere, ſi charitati veſtræ placuerit, ſanctorum patrum meorum ſupra memoratum remiſſionis exemplum obſeruare, ſi non merui, vt cauſa mei aliquid faciatis, reſtat ſpero aliquando meritum iri opitulante gratia Chriſti. Valete chariſſime pater, & memẽtote mei in orationibus veſtris.

ARG. EPIST. XLII.

Scribitur hæc epiſtola Pariſiorum Epiſcopo Franco.

VENERABILI Pariſiorum Epiſcopo F. Fulbertus humilis ſacerdos. Doleo ſuper te chariſſime, cùm te à priſtina virtute apoſtatare video. Olim apud me conquerebaris de tuo anteceſſore, qui ſacrilega temeritate, altaria laicis in beneficium dederat: nunc mihi ſuades vt ego ſimiliter faciam. O cœlum? ô terra, quid clamem, aut quid tuis meritis digno modo te obiurgare poſſim? ſed compeſco nunc feruentes animi mei fluctus, donec te præſentialiter exquiſitis increpationum tormentis excruciem. Vale interim.

ARG. EPIST. XLIII.

Loquitur de Henrico Roberti Regis filio, & de Conſtantia Regina eius matre, quæ nolebat eum in Regem inungi, ſed Robertum minorem natu.

Digitized by Google

VENERABILI patri & Coëpiſcopo ſuo, G. Fulbertus. Ad benedictionem Henrici Regiæ prolis voto quidem rapior, ſed aduerſa me corporis valitudo retardat. Tentarem tamen vtcunque moderatis equitationibus eo peruenire, ſi non abſterreret ſæuitia matris eius, cui ſatis creditur cum mala promittit, fidem facientibus geſtis eius. Qua difficultate prohibitus, rogo veſtram charitatem dilectiſſime, vt vice mea ſuadeatis domno Archiepiſcopo Remenſi cæteriſque primoribus, ne qua occaſione differant benedictionem iuuenis ſupradicti. Spero enim illum Deo, & bonis hominibus placiturum. Vale.

ARG. EPIST. XLIIII.

Agitur in hac epiſtola de ſubdecano Carnotenſis eccleſiæ crudeliter occiſo à Guidone quodam.

SANCTO ac venerabili Archiepiſcopo Leutherico Fulbertus Epiſcopus de virtute in virtutem progredi. De Guidone excommunicato noſtro nos appellas reuerende pater, dicens quod Epiſcopali ſe velit examinari iudicio, & eccleſiaſtica ſatisfactione purgari. At nos precem tuam, ſeu verba minime paruipendentes tibi reſpon-

demus nos eius libenter miſereri velle,ſed examinationem eius vltra nõ curare. Apud nos enim iam de ipſo ſicut de manifeſto reo optimè factum eſt Epiſcopale, hoc eſt canonicum ac decretale iudicium,dum illũ ſecundum auctoritatem canonum, ac decreta ſanctorum patrum excommunicauimus. Dicimus autem illum manifeſtè reum propter rationes ſubſcriptas. Primóq; cauſa cupiditatis eius fratris ac matris quoque ipſius occiſus eſt immerito noſter Subdecanus. Deinde quia ſciuit inſidias illi prætendendas, nec mihi patefecit. Tertio quod inſidiatores eius quos diſturbare potuit, nõ diſturbauit,ſed & præſentia ſua domum ex qua ſanctę eccleſiæ noſtrę ſeruire debuerat, eis receptãdis dolosè vacuam fecit. Quarto quòd malo eius conſenſit. His itaq; modis nobis apertè reus cõprobatur: vnde vocatus & expectatus dum confeſſionis, ac pœnitentię remedia à nobis quęrere diſtulit, iure meritam excommunicationis ſententiam protulit. Cùm ergo contradictis irrefragabilibus ſcilicet cauſis, plures enim earum verè teſtes exiſtũt, pareat quãlibet, reſiſtentem conuinci: cùm ille inquam propter has cauſas indubitabili crimine teneatur obnoxius, quis curet examinationem eius? an

quia manifeſta culpa examinari egeat, an fortè crederetur examinatus culpam non habere, ſi peierando culpam accumularet, ſed vt ſcientes aliquem peierare ſinant, ab animo ſacerdotum religio prohibet. Iam verò euidens peccatum, quæ purgatio maneat, niſi confeſſio & pœnitentia? Hanc ſi expeteret, audiens extra ciuitatem ſibi infeſtam me eſſe propter amorem dei, cuius miſericordiæ me commonefeciſti, adhuc apud me locum eius reperiret, atque hæc ei forſitan aliquando abſolutionem pareret. Quod ſi noluerit, quando tu conſilium ſtatueris de maioribus, & vtilioribus tractaturus cum illis & hęc receſſiturus adero tecū ſi mandaueris. Et ſi quod in illum actum eſt, benè ſtat, à ſtipulatione tua nitatur, ſin minus corrigatur. Vale.

ARG. EPIST. XXXXV.

Concilia duo citat, Nicenum, & Antiochenum.

FRATRI Theoderico, Fulbertus ſacerdos. Quod te pridem ordinare voluimus, mirantur tecum (vt aiunt) amici tui, inſuper & dominus noſter Rex, & cur omiſſum ſit, cauſam ignorantes omnes ferè id iniuſtè, ac contumelioſè factum clamant.

Digitized by Google

Nos verò qui non iniuſtè,nec contumelioſè factum eſſe ſcimus,non vnam tantum,ſed plures veras & autenticas inde reddimus rationes,quæ tibi,& illis finem recti perſuadeant,ac à praua ſuſpitione remoueāt. Vna igitur cauſarum hæc fuit,quia die illo quo ſacrādus eſſe videbaris,comprouincialium Epiſcoporum qui aberant, nec literas nec legatos habuimus. Quod ſolum tantum valet,vt ſi nullo amplius adminiculo indigeres, tamen ſine iſto regulariter ordinari non poſſes. Talem enim ordinationē irritā eſſe teſtātur Niceni cōcilij capitulū quartum,& Antiocheni decimum nonum.Hæc tamē cauſa datis induciis corrigi potuiſſet. Altera fuit,quod ſub ipſo deliberatæ ordinationis articulo propter crimen homicidij, quod audierat, miſſum à domino Papa vidimus interdictum.Quod ſi ille non mitteret,eſſet tamen obſeruanda ſentētia Apoſtoli dicentis, oportere non ſolum Epiſcopum,ſed presbyterum quoque,&diaconum ſine crimine eſſe. Nec ſpernendum illud quod apertiſſimè ſcriptum eſt in Rhegienſi concilio his verbis: Qui deinceps non prouehantur ad ſacerdotium ex regulis canonum, neceſſariò credimus inſerendum, id eſt qui in aliquo crimine detecti ſunt,&

cætera vſque ſubiacebit. at ſiquis obiiciat aliquem ex partibus poſt peractam pœnitentiam, & longam anachoreſim propter religionem ſuam raptum fuiſſe ad Epiſcopatum: reſpondetur quod legi communi & vniuerſali ſingulares perſonæ vel cauſæ nō præiudicant. Deinde certè quod nihil valet exemplorum inductio, vbi neque perſonarum neque negotiorum ſimilitudo conſequitur. Nunc cætera videamus. Tertiam nobis cauſam tua confeſſio dedit, quæ nos maximè à tua ordinatione deterruit: Nam pro captu noſtræ ſimplicitatis cæteras quidem graues, ſed tertiam hanc magis periculoſam eſſe rati ſumus. Proprium capitulum huius cauſæ noluimus aſcribere, ſed commune hoc eſt Concilij Niceni capitulum nonum: Si qui ſine examinatione promoti preſbyteri ſunt, & poſtea examinati confeſſi ſunt peccata ſua, & cùm confeſſi non fuiſſent, contra regulam venientes homines manus eis temerè impoſuerunt, hos eccleſiaſticus ordo non recipit. In omnibus enim quod irreprehenſibile eſt, defendit eccleſia. Quartum verò monuit proſcriptio refragantium clericorum & extorta timore electio, verùm non electio. Nam cùm ſit electio vnius de pluribus, maximè cōplaciti

ſecundum liberam arbitrij voluntatem acceptio, Quomodo electio rectè dici poſſit, vbi ſic à principe vnus obtruditur, vt nec clero, nec populo nec ipſis ſummis ſacerdotibus ad alium deflectere concedatur. De violētia huiuſmodi Conſtātinus Auguſtus talem contra ſe, & contra alios Principes ſententiam dedit. Quæcunque, inquit, contra leges fuerint à Principibus obtenta, non valeant. Et Rhegienſe conciliū: Sed nec ille, inquit, deinceps Epiſcopus erit, quem nec clerus nec populus propriæ ciuitatis elegerit. Ecce tibi promiſſas rationes exſoluimus. Quæ ſi iuſtę ſunt, diſplicere non debent. Adiecimus etiam pauca propter breuitatem capitula diuinę legis. Quam primo quidem condere magni conſilii, poſtea violare ſummę reuerentię, ſeruare hactenus glorię tantę fuit, vt quiſquis ſecundum illam vixerit, procul dubio inter beatos computatus ſit. Propter has itaque rationes non audentes tibi manus imponere, vt potè deinceps ordinandi potentia cariturі pręuaricatores legis eſſe noluimus. ô ſacrilegam impietatem in ipſo ſummi ſanctę Trinitatis eccleſiæ à factoribus tuis penè perempti ſumus: ſed quia hęc ſcandala propter te nobis fiunt, iam vt deſiſtant te

apud eos obtinere oportet;apud quos hanc perſequendi ſacerdotes gratiam inueniſti. Noſti enim quid portendatur homini per quem ſcandalum venit. De cætero autem, frater,eſt quod te celare non debemus. videris enim nobis vehementer errare, qui ſine reſpectu dei præſulatum violentius inuadis. Nam ſi ſola damnatur ambitio, quid de violentiæ importunitate cenſebitur? Verùm non ſolum hoc,ſed in ipſa violentia nec poſtea reconciliata eccleſia, miſſarum ſolemnia celebrare præſumis:vtrum tamen imprudenter, an conſultò facias hæc, habemus incertum. Sed ſi imprudenter,inſtruenda ſimplicitas: ſi verò conſultò præſumptio eſt punienda. Nam ſi te canones ſcire conſtat,& tamen imprudenter obſurdeſcere & contraire contendis,non modò præſulatum fugientem non aſſequeris, ſed nec quid apprehendiſſe debueras,preſbyterium tenuiſti. Vale

ARG. EPIST. XLVI.

Hic Aurelianorum Epiſcopus Theodoricus fuit.

VENERABILI Aurelianorum Epiſcopo T. Fulbertus Carnotenſium ſacerdos obſequium dilectionis ſine fuco diſſimulationis

diſſimulationis. Gratulor diligentiæ tuæ. Licet inter multa aduerſantia ſua ſtrenuè capeſſenti, me quoque de negotiis ad me pertinentibus amicè commonenti. At ego commonitionem tuam ſuſcipio: in cæteris quidẽ quæ mihi ſcripſiſti libenter tibi prout decuerit, & tempus erit, obtemperaturus De proceſſione verò eccleſiæ noſtræ ad veſtrã fieri ſolita, Clericos noſtros cõueniẽs audiui ab eis quod optimè noueram, & te ipſum æquo animo credere volo: videlicet quod damnatis incendio, & ad eccleſiæ reſtaurationem inhiantibus, aliiſque plurimis ſeruis valida neceſſitate occupatis, proceſſio non ſit ad præſens facilis, ſucceſſu verò proſpero facultatis cum magno gaudio ac debita deuotione ſe illam facturos. Vale cum beatiſſimo Clero tuo, & egregiè tibi commiſſo, cohortans eum orare Deum, vt liberet nos ab aduerſis noſtris.

ARG. EPIST. XLVII.

Ad eundem Coëpiſcopum ſuum Theodoricum mittitur.

DILECTISSIMO fratri & Coëpiſcopo ſuo, T. Fulbertus. Illatam vobis iniuriã verè meam facio, compaſſionis affectu, in eos qui ſacro ordini facere contumeliam

zelo feruens : ſed quia nec vobis vtile eſſe video, nec mihi tutum, vt zelus noſter ad vindictam excommunicationis erumpat. Expectandum, & commonitoriis vtendum eſſe reor, donec illos aut pœnitentia corrigat, aut ſummi iudicis ſententia mulctet. Vale.

ARG. EPIST. XLVIII.

Citatur locus ex Capitulari Caroli magni, cùmque de profectione ſua ad ſanctum Hilarium loquitur, Pictauiū *vrbem intelligit, cuius olim* Epiſcopus *ſummæ virtutis Hilarius fuit.*

VENERABILI Coëpiſcopo ſuo O. Fulbertus. De cauſa vnde ſimplicitatē noſtram conſulere voluiſtis, in ſexto libro capitulorum nonageſimo primo ita ſcriptū inuenimus. Si vir & mulier coniunxerint ſe in matrimonio, & poſtea dixerit mulier de viro non poſſe nubere cum eo, ſi poterit probare quod verum ſit, accipiat alium, eo quod iuxta apoſtolum non potuit illi reddere vir ſuus debitum De profectione autem noſtra ad ſanctum Hilarium, præfixum adhuc terminum non habemus. Viuite fideliter in Chriſto Ieſu domino noſtro. Amen.

Digitized by Google

ARG. EPIST. XLIX.

Ex catalogo Epiſcoporum Senonenſis Prouinciæ nondum aſſequi potui, quod fuerit nomen Epiſcopi huius.

DILECTISSIMO Coëpiſcopo ſuo O. Fulbertus, ex animo quicquid verus amicus. Primum gratias ago chariſſime, quòd nobis ad concilium & comitatum, & obſequium pollicemini. Quod dum facitis, ingenita benignitate veſtra multum nos hilaratis: & nobis quidem deſiderium eſſet memorato concilio intereſſe, ſicut etiam venerabili Archiepiſcopo noſtro Leutherico in audientia veſtra nos dixiſſe meminimus, ſed difficultates ex malitia huius tẽporis obortæ non ſinunt. Quod etiam vos illi notum facere precamur, ne ſit noſtra expectatione ſuſpenſus. Cæterùm exoptabilis colloquij veſtri oportunitatem ad præſens nõ habemus, niſi fortè vobis Nouigentum placuerit propinquare. Vale.

ARG. EPIST. L.

O lilo quem Archangelum monachorum vocat, fuit Abbas Cluniacenſium honeſta & ſanctæ vita.

DILECTO ſuo O. Fulbertus. Quod vobis olim chariſſime per veredarium

Digitized by Google

veſtrum literas non remiſi, id cauſę fuit quia vos per primum viſere deſtinabam, idque etſi diu diſtuli, deſiderare non deſtiti. Sed interim vos ſcire volo quod vtique velle ſcio: me ſcilicet ad præſens dei gratia bene valere veſtris obſequiis ſpiritualiter inſtantem, corporaliter apparatum, ſicut nemo fidelis excepto illo ſancto monachorum Archangelo Odilone, cui me in nullo comparare præſumo. Cuius etiam charitas ſi qualiter afficiat animam tuam aggrediar dicere, vereor ne rem inenarrabilem videar velle narrare. Plura me ſcribere prohibuit tam multiplex negotiorum occupatio, quam etiam legatus morarum impatiens. Sed hoc vnum tandem apud veſtram benignitatem deprecor, vt cùm noſtrum Archangelum vice noſtra ſalutaueritis, cum ſimplicitate monaſtica hilaritatem angelicam quæ vobis preſto eſt induatis. Valete proſperè in virtute dei.

ARG. EPIST. XLI.

Hunc Epiſcopum tametſi neſcio quem, hac epiſtola & ſequenti magni facit.

VENERABILI patri ſuo, O. Fulbertus ſacerdos non meriti confidentia, ſed pietatis affectu præſumptum orationis ſuf-

Digitized by Google

ſragium. Magnum mihi deſiderium fuit, & adhuc quidem eſt ad vos veniẽdi; ſed oborte nuper in noſtro Epiſcopatu diſſentionum cauſæ, propoſitum iter omittere coëgerunt. Quod vobis quamprimũ his pauculis apicibus ſignificare curaui, ne ſublimitas veſtra ſit ad pręſens de meæ puſillitatis expectatione ſuſpenſa. Veniam autem aliquando ſi licuerit ad vos, quos verè inhabitat ſpiritus ſanctus, conſilium diuini oraculi petiturus. Valete in domino ſemper, iterum dico valete.

EPIST. XLII.

PRVDENTER & præclare magnifico patri O. Fulbertus ſuus. Vt à te nunquã, ſic ab alio liberaliter acceptus, quas opere nequeo, affectu ſaltem gratias recompenſo. Tali enim apparatu in epiſtola tua dignatus ſum, quali non feſtiuior expectetur in ferculo Salomonis inter organa vatum, & ardentes candelas virginum. angelicum mihi manna poſuiſti non ſine myſtica dape columbarum ac turturum. Propinabas interea charitatis nectar. Quo inhianter hauſto & ad cordis interiora tranſmiſſo, ſi non propheticè vt Dauid verbum bonum, panegyricè tamen, vt ſit, & imprecatoriè ſicut filio refocillatus Iſrael tibi patri filius eructare

Digitized by Google

gaudebam. Paterna deinde cura ſignificaſti te meæ valetudinis habitum ſagaciter exploraſſe, atque vbi vitalis calor aliquod dabat ſoſpitatis indicium gratulari, dolere autem mortis ſignum & formidare periculum. Nec verò tandē benignitas tua plagam meā relinquere paſſa eſt ſuæ curationis exortem, quin arte diuina mirabiliter vſus liquorem quendam inſtar vini Samij prius infudiſti, qui indigeſtū vulneris humorē excoqueret, dehinc alterū oliuo perſimilem, quo totus omnino tumor atque dolor mitigatus abſcederet. Nunc ergo tua curatus induſtria, tuis epulis recreatus, dignū duco vt omnes meæ vires tuę voluntatis ſemper adminiculentur effectui. Nec aliquatenus à tua ſententia diſcrepatū ire ſtatuo: quæ tecum domino quātum homini datur, idem velle atque nolle confido. Decet itaque pater, vt tu quoque viciſſim me tuū ſeruulum de te pēdentē, tēq; nō ſine magna fiducia reſpectantē, ſacris interceſſionibus adiuues. Sum enim valde miſerabilis homo, qui cū ad propriam nō ſufficerē, ad publicā curam neſcio qua ſeu ratione, ſeu temeritate perductus ſum, idq; certè eſt, neq; diſſimules, quòd te ſpecialiter mihi facit conſilij atque auxilij debitorem, quòd te [illegible] non deſero hunc laborem. Vale.

Digitized by Google

EPIST. XLIII.

SANCTISSIMO atque dilectiſſimo patri O. Fulbertus humilis ſacerdos orationis ſuffragium. Volebam vobis occurrere pater, vt mandaui per R. diaconem meum: ſed domeſtici mei nouo quodam rumore permoti, nec me iter ad præſens agere, nec ſe itineris mei fore comites adquieſcunt, donec tutius id fieri poſſe perpendant.

ARG. EPIST. XLIIII.

Queritur de iniuriis ſibi illatis à Gaufrido Vicecomite Caſtroduni, de quo epiſtola octuageſima octaua. Othonem verò Comitem intellige Campaniæ, Regem Robertum, Ricardum Normaniæ Comitem.

FVLBERTVS indignus Epiſcopus ineffabiliter charo patri, & domino ſuo O. cum Cherubim & Seraphim odas loqui. Quantas animo concipere poſſum tibi gratias, habeo ſancte pater, qui meo arbitratu tædioſam & vix tolerabilem importunitatẽ meam quaſi pro delitiis habes: ſeruóq; & ſua tibi debenti omnia verſa vice dominus paras obſequia. Verè viuit hic, & fulgurat illa fortis & ſpecioſa charitas, quæ ſecũdum Apoſtolũ patiens eſt, benigna eſt, & cuius vigor nunquam excidit: hac denique præſentialiter

Digitized by Google

fruendi deſiderio maceror, ſed graui ad præſens difficultate detineor. Malefactor enim ille Gaufridus, quem pro multis facinoribus excommunicaueram, incertò vtrũ deſperatus, an verſus in amentiam, collecta multitudine militum quo ducendi eſſent ignorantium, villas noſtras improuiſo incendio concremauit, nobiſque quantas poteſt machinatur inſidias. Super his itaque ne tantæ cauſæ indiſcuſſæ, vel inultæ remaneant, neceſſariò mihi conueniendum eſt midt ripus Oo Comes. Quod ſi diſſimulauerit, reſtabit Regis & Richardi rogare patrocinia. Quod ſi iſti quoque opitulari neglexerint, quid melius mihi reſtet non video, quàm hęc miſſa facere, & Chriſto ſecretius deſeruire. Vale.

EPIST. XLV.

QVEM iugiter in ſinu memoriæ fouet domno Abbati G. Fulbertus Carnotenſium ſacerdos abundantiam charitatis. Peregrinus quidam frater nomine E. nos conſolationem petiturus adiit vultu, ſermone, & habitu pœnitentis. Sentus enim & ſqualidus, pallentique macie deformatus, ſua culpa de veſtri cœnobij paradiſo ſe conquerebatur expulſum: in corpore feſſo mo-

Digitized by Google

rientem animam circunferre. Quod verbū interius admittentes compaſſione carere, vóſque pro illo non rogare nequimus. Precamur itaque ſi vis, ſi fas eſt, in nomine eius domini qui iuxta eſt his qui tribulato ſunt corde, vt paterna pietate recipiatis hunc filium iam tandem ſerò poſtlimino reuertentem: quo de conuerſo peccatore non tantùm angeli dei, verùm etiā ipſi fratres, quorum propius intereſt, gratulentur. Valete memores veſtri, noſtri non immemores.

ARG. EPIST XLVI.

Monaſterium ſancti Medardi apud Sueßionem erat ciuilibus Galliæ bellis aduerſus Caluinianos à militibus eius ſectæ dirutum.

FVLBERTVS dei gratia Carnotenſium Epiſcopus, Richardo Abbati, & omnibus ſancti Medardi monachis orationis ſuffragium. Quandiu de vobis quæ de bonis & ſapientibus viris audiuimus, gaudentes domino gratias agebamus. At nunc ſiniſtro rumore læſi, veſtrum periculum formidamus. Dicuntur enim veſtri domeſtici atrium & eccleſiam beati Medardi cruenta cæde violaſſe. Dicitur de vobis quod in eadem violata eccleſia ſine Epiſcopali reconciliatione

Digitized by Google

deo ſacrificare præſumitis. Quod ſi verum eſt, profectò præſumptio iſta & noua eſt, & nimia, & bonis omnibus inſectanda. Quid enim mali eſt quod in ſancta eccleſia machinari incipiti? Vultis dare partes laicorũ presbyteris, presbyterorum laicis? Vbi vobis conceditur eccleſiam aut nouam dedicare, aut profanatam reconciliare? Sed nec oratorij quidem domum vobis ædificare niſi per Epiſcopum licet. Poſiti namque eſtis omnino ſub poteſtate ipſius, qui, vt ait Hieronymus, poteſtatem habet peccantem monachum tradere Sathanæ in interitũ carnis. Sed ne parua auctoritate fretus hæc dicere videar, teſtem mihi allego magnam ſynodũ Calchedonẽſem duodetriginta Epiſcoporũ ſub Papa Leone ſub Martiano principe celebratã, in qua Euthices Abbas Conſtãtinopolitanus condemnatus eſt. In qua etiam de ſupradictis cauſis ſancitum eſt: Placuit neminem aut ædificare aut conſtituere monaſteria, aut oratorij domum ſine conſciẽtia ipſius ciuitatis Epiſcopi. Eos verò qui per ſingulas ciuitates ſeu poſſeſſiones in monaſteriis ſunt, ſubiectos eſſe debere Epiſcopo, & quieti operam dare, atque obſeruare ieiunia & orationes in locis in quibus ſemel deo ſe deuouerunt permanentes: & neque com-

municare, eccleſiaſticas neque ſeculares aliquas attrectare actiones, relinquentes propria monaſteria, niſi forte iubeantur propter vrgentes neceſſitates ab ipſius ciuitatis Epiſcopo. Item in eadem: Iubemus monaſteriis aut martyriis conſtitutis, vt in poteſtate ſint eius, qui in ea eſt ciuitate Epiſcopus, ſecundum traditionem ſanctorum patrum; ne per præſumptionem recedant à ſuo Epiſcopo. Eos verò qui auſi fuerint reſcindere huiuſmodi inſtitutionem, quocunque modo, vel ſi noluerint ſubiacere proprio Epiſcopo: ſi quidem fuerint clerici perſonarum ordinatione ſubiaceant condemnationibus canonum: ſi verò laici vel monachi fuerint, communione priuentur. Poteram alia multa de legibus diuinis huic rationi firmamenta ſubnectere, ſed breuem me ſcribere memini. Et, vt ait Iſidorus, ſicut militi illa arma ſufficiunt, quæ ferre ad tempus congruenter poteſt: ſic nobis de multis ſententiis paucæ, prout tempus exegerit. Nunc vobis charitatiuè volo ſuadere, vt ſano conſilio præbeatis aſſenſum: ad ſubiectionem Epiſcopi veſtri ſimpliciter redeatis. De præterita culpa requiratis veniam: de futura aſſumatis cautelam; vt & vobis fiat quies de obedientia, & nobis de veſtra quiete lætitia. Alio-

Digitized by Google

quin pro certo ſciatis, quia ſi (quod abſit) in contumacia contra illum manſeritis, in proximo conuentu Epiſcoporum graue diſpendium incurretis. Valete.

ARG. EPIST. LVII.

Quis fuerit Gauſlinus Abbas coniicere non poſſum, quanquam conſtat fuiſſe in Aurelianenſi diœceſi.

FVLBERTVS dei gratia Carnotenſium Epiſcopus Gauſlino Abbati regulariter agere. Præſul Aurelianorum, qui vos excommunicauit, Coëpiſcopos ſuos idem facere poſcit. At ego correctionis veſtræ non expers, III. Kalen. Octob. ei reſpectum dedi. Vnde nunc frater commoneo, vt gradus humilitatis interim vel vſque ad tertium relegens Epiſcopo veſtro ſubiiciamini, ſicut decet. Aut ſi vobis non ita faciendum eſſe videtur, cur fieri non debeat rationem nobis intimare non pigeat. Ego enim neque legem neque modum ratiocinationis inuenire poſſum, qui vos ab iugo ſubiectionis huius abſoluat. At ſi quis alius præter vos inueniſſe fateatur, nouum illum rhetorem de cœlo magis cecidiſſe, quàm deſcendiſſe crediderim. Viuite. Nequis vos ſeducat inanibus verbis. Valete.

Digitized by Google

EPIST. LVIII.

FVLBERTVS dei gratia Carnotenſium Epiſcopus G. ſuo clerico. Quicquid boni de te ſperare præſumpſerã, totum verè in contrarium cedit. non ſolum enim nullũ ex te conſilium vel auxilium capio, verùm inſuper odium pro dilectione reddis, & iniuriis me afficis immerẽtem. De quibus iam apud te per verba legati bis querimoniam feci per ſcripta mea: nunc tertiò queror. Doleo namque quòd temet ipſum eccleſiæ noſtræ miniſterio fraudas, profanæ vitæ & armatæ militiæ mancipatum: quòd decimas & oblationes noſtras auſu ſacrilego detines. quòd monachorum noſtrorum eccleſias inuaſiſti. quòd tui domeſtici canonicorum villas, præda & incendio vaſtant. hæc deniq; omnia (vt dictum eſt) indignè mihi abs te fieri queror, cui nihil vnquam incommodi vel opera mea, vel inſtinctu memini contigiſſe. Quòd ſi quid eſſet vnde me ſuſpectum haberes, pro incerta cauſa certas offenſiones non oporteret inferre. At ſi quid in te manifeſtè peccaſſem, & tu ſcripturarum conſiliis adquieſcere velles, tuum tamen Præſulem cum patientia ſuſtineres. Sed dum diſcretionis oculum ira turbat, cupiditas

Digitized by Google

cæcat, nec cauſam ſatis diligenter attendit, nec opem conſilij ſalutaris admittis. Vnde iam tibi ſatis expectato prænuntio, quòd ſi ante natale domini reſipiſcens ad correctionem non veneris, ſenties me diuinas leges acriter inſequentem, quem modò negligis ſuauiter admonentem. Vale interim.

EPIST. LIX.

CHARO ſuo D. Fulbertus ſacerdos. Ne turberis fili mi, nec decidat cor tuum ab amore & fiducia noſtri. Non enim dereliquit te anima mea; ſed quia minus credere ſibi & obediens eſſe videbaris, paululum diſſimulato vultu ad exemplum domini ire ſe longius finxit. At nunc ad hoſpitalitatem amici pectoris dulciter reuocata, & oblato pane diuinarum ſcripturarum oblectamẽta in ipſius panis fractione omnem vultus ambiguitatem deponit, & antiqua ſpecie tibi renidens hilareſcit. Precor itaque ſi copia vehiculorum ſuppetit, vt nos corporaliter viſites: ſi non, à nobis tibi mitti iure debitam mandes. Vale.

EPIST. LX.

FVLBERTVS dei gratia Carnotenſium Epiſcopus charo ſuo Her. Auctor ſi-

Digitized by Google

gnatę ſchedulę, quam mihi mittere voluiſti, ſeu fideliter ſiue impurè id agas, conſulit tamen iuſta leniterque blanditur. Iuſtum eſt enim eccleſiam te in qua ſis ordinatus, quoad in ea tutò degere poſſis, non deſerere, ouéſque tibi cõmiſſas ſtudioſè curare. Blandum etiam eſt appellari filium, deſiderium ſignificare viuendi, corollarium gratiæ polliceri. Vnde ſi hæc fideliter oblata probaueris, fideliter autem dico ſine circunuentione animæ tuæ, pernoxia iuramenta non ſuadeo refutare. Nam quod in ordinatione ipſius erratum eſt, neque tu corrigere potes, nec amodo ſic tua refert, vt ob aliorum culpam tuum debeas officium deuitare. Tamen quicquid huius egeris cum R. Epiſcopo te ante pertractare moneo, & cum domno R. cui tecum vna cauſa eſt, & par pœna exilij. Vale non dubius amicitiæ meæ.

EPIST. LXII.

FVLBERTVS Dei gratia ſiquidem fidelibus, adhuc vt aiunt R. G. A. Nec porta iuſtitię nec ianua miſericordiæ vobis clauſa eſt apud nos. Neque verò de Brictio Epiſcopo fecimus oſtiarium, qui vos (vt ſignificatis) à noſtris penetralibus arcet: ſed vtrumque aditum ſeruandum rationi com-

Digitized by Google

miſimus. Si vultis intrare per portã iuſtitię, defendite culpam. Si per ianuam miſericordiæ, agite pœnitentiam. aliter enim vos ratio non admittet. Hæc breuiter reſcribens, vobis conſentire putamus, dum terminos ſanctorum patrum nec ipſi tranſgredimur, nec vobis tranſgredi ſuademus. Valete.

ARG. EPIST. LXII.

FVLBERTVS dei gratia Carnotenſium Epiſcopus D. Epiſcopo deſignato quicquid ſibi. Sic eſtis per dei gratiam in arbitrij veſtri libertate poſiti, & finitimorum Epiſcoporum copia fulti, vt in manus Epiſcopi Siluanectenſis incidere nulla vos neceſſitudo compellat. Sed ne ciuitati vel eccleſiæ Catalaunorũ ſuũ derogetis honorẽ, meminiſſe vos decet, quod in antiqua deſcriptione Prouinciæ Belgicæ ſecundũ ipſa ciuitas à Remenſi locum habeat. Sapienti pauca. Valete intrando per oſtium in ouile ouium.

EPIST. LXIII.

Epiſcopus Catalaunenſis in Prouincia Remenſi eſt ſecundus Epiſcoporum, tametſi hunc in catalogo Catalaunenſium Epiſcoporum non reperio, fortè quia ante conſecrationem obiit.

Digitized by Google

ARG. EPIST. LXIII.

Sexag. tertiam & quartam mittit, ad Hugonem Guilielmi Aquitaniarũ Ducis familiarem, in ſexageſima verò tertia breui complectitur ornatum omnem ſacerdotalem, ex verbis antiqui ſcriptoris qui nõ extat Amalarij. hic ſcripſit de diuinis officiis libellum ad Ludouicum Pium Cæſarem.

FVLBERTVS Epiſcoporum humillimus H. ſuo ſalutem. Abſentia tua ſæpe commemorat quàm neceſſarius eras præſens. Sed hoc me conſolor, quòd obſequia tua tali delegauerim, qui ſit dignus recipere, & vtrunque remunerare paratus. Spero enim vt mihi quoque de tuis bene meritis, ſi qua deo dante fuerint, aliqua tecum mercedis portiuncula, cedat. Opitulabor itaque ad bene promerendum ex animo. Sed veniendi ad vos diem ſtatuere dubito. quia & ibi victualia mihi puto deeſſe, & in mea diœceſi multis occupor. Fac tu interim quod te facere opto, & credo, lectioni, orationi, & eruditioni, fratrum operam tuam cum alacritate diuide, animæ ſimul & corporis curam gerens, non propter ſæculi laſſitudinẽ, præmij vigor euaneſcat. De re ſancti patris Hilarii, & noſtra fideliter diſponenda, ſcio te non indigere monitis, dum modò fures caueas. Veſtes & cætera ornamenta eccleſiæ, quæ lauari volunt, procura vt feſta pa-

Digitized by Google

ſchalia ſuo candore venuſtent. Laſarus noſter & totum pomarium gaudeat ſuo cultu. Vinitorem quoque & agricolam te eſſe memineris. De vario numero pſalmorum qui adiiciuntur à quibuſdam in tempore ieiunii per ſingulas horas canonicas in fine poſt orationem dominicam, & capitula quæ ſequuntur, regulam non inuenio pſalmi quidem meo arbitratu ſuperflui eſſent, niſi eos tutaret pſalmiſtarũ deuotio. Finitis autem capitulis poſt orationem dominicã, vbi dicitur, Domine exaudi orationem meam, ſtatim eſſet ſubdenda oratio, quæ ex libro ſacramentario recitatur. Patere tamen eccleſiam retinere ſuum vſum ad præſens. De ſignificatione Clericalis ornatus, Amalaricus, ſic breuiter: Deſideramus recapitulare omnem ornatum clericorum. Caput clerici in ſuperiore parte diſcoopertum, Mens eſt, vbi eſt dei imago. In inferiore parte circundatum capillis, quaſi aliquibus de præſenti neceſſitate. Amictus eſt caſtigatio vocis. Alba cæterorum inferiorum ſenſuum præſidente magiſtra ratione, & interius per diſciplinam continentiæ cõſtringente, quaſi quodam cingulo voluptatem carnis. Calciamenta, prohibitio pedum ad malum feſtinare. Sandalia ornatus ad iter prædicato-

Digitized by Google

tis, qui cæleſtia non debet abſcondere neq; terrenis inhiare. Secunda tunica, opera mẽtis ſunt. Caſula, opera corporis pia. Stola iugum Chriſti, quod eſt euangelium. Dalmatica diaconi, ideſt miniſtri, cura proximorum eſt. Sudarium piæ & mundæ cogitationes, quibus detergimus moleſtias animi ex infirmitate corporis. Pallium Archiepiſcoporum, torques deuotiſſimę prędicationes, & in veteri teſtamento & in nouo. Hactenus Amalarius. Mitto tibi Cyprianũ, Porphyrium, & vitas patrum cum pſalterio, vt petiſti. Moneo etiam vt cùm Donatum conſtruxeris, nihil mandes ineptę leuitatis, vt ſit cauſa ioci, ſed omnia ſeria. Spectaculũ enim factus es: caue. vide etiam ne tui aſſeclę inedia, vel nuditate laborẽt. Salutamus fratres noſtros in domino, & tute vale. Preſbytero benedicendi os non alligabis, niſi ex præcepto Epiſcopi ſui. Quod oblitus fuerã, prohibetur tamen Agathenſi canone

AR. EPIST. LXIIII.

Initio epiſtolæ loquitur de Gulielmo Aquitaniarum Duce, meminit Bacchar ij, cuius opera non extant vt opinor.

FVLBERTVS humilis Epiſcopus fratri H. Dic chariſſimo nobis principi G. perpetuam fœlicitatem cum orationibus, ex parte noſtra, & totius Cleri, ac populi no-

Digitized by Google

ſtri, propter eleemoſynam quam miſit ad reſtaurationem eccleſię noſtrę. Deinde vero nos prædicaſſe publicè, ſicut ipſe mandauit virtutem dei per meritum ſancti Ioannis oſtenſum in diſtrictione Gauſberti cum exultatione & gaudio omnium qui audierunt. Monuiſſe quoque Bituricenſem Archiepiſcopum per quendam monachum ſuum, vt ſeſe pacare non negligat cum ipſo domino G. & Epiſcopis eius, priuſquam ſibi exinde ſcandalum oriatur. Tibi etiam miſiſſe ſibi exponendas ſententias Baccharij, Bedæ & Rabani, de fine Salomonis vnde fecerat quæſtionem. Sed & de præbenda quę vacat, ſicut & de omni bono voluntati eius me præbere conſenſum. Præterea ſcias me propter te magiſtro S. veniam indulſiſſe. Cæterùm Tigrinus ſummonebat, vt mitterem vobis aliquem procuratorem ad colligẽdas fruges: ſed ego totum hoc curæ tuæ committo, te exercitans, illum probans. Adiutorem ſcholarum nolo tibi mittere, qui nondum aſſecutus ſit maturitatem ætatis, & grauitatem morũ. Vtere interim clientelæ tuę qualicunque ſubſidio, donec cauſam communi conſilio pertractemus. Vale.

ARG. EPIST. LXV.

Baccharij locum exſcribit, Bedæ quoque, & Rabani.

CVM audio te facere quod debes, lætor quamuis trepidas de futuris. Vnde ſummam bonitatem deprecans, vt te dignetur regere. Te quoque monebo vt habens præceptum eius obtemperare memineris. Iterum dico vale. Baccharii inſertã inuenies ſententiam, Bedæ & Rabani, quorum tamen trium ſententias hic quoque ſubnotare nõ piguit. Baccharius ait: Salomõ ille mirabilis, qui meruit aſtrui domino, ſapiẽtiæ copulari, in alienigenarũ mulierũ incurrit amplexus, & in vinculo libidinis laqueatus, etiam ſacrilegij errore ſe polluit, quandò ſimulachrum Camos Moabitarum idoli fabricauit. Sed quia per prophetam culpam erroris agnouit, nunquid miſericordiæ cœleſtis eſt extorris? At forſitã dicas, Nuſquam eam in canone lego pœnituiſſe, neque miſericordiam conſecutum. Non ambigo fratres de pœnitentia eius, quæ non inſcribitur publicis legibus. Et fortaſſe ideò acceptabilior iudicatur, qua non ad faciem populi, ſed in ſecreto conſcientię domino teſte pœnituit. Veniam autem ex hoc conſecutum eſſe agnoſcimus, quia cùm ſolutus fuiſſet à corpore, ſepultum illum inter regum Iſraelitarum corpora, ſcriptura commemorat quod tamen alibi peccatoribus Regibus abnega-

tum eſſe cognoſcimus, qui vſque in finem vitæ ſuæ in propoſiti peruerſitate manſerũt. & ideò quia inter Reges iuſtos meruit ſepeliri, non fuit alienus à venia. Veniam autem ipſam ſine pœnitẽtia non potuit promereri. Beda in opuſculo ſuper lib. Regum capitulo XXXIX. præmiſſis paucis ait. Vbi hoc quoque ni fallor palam oſtenditur, quod vtinã non oſtenderetur: quia videlicet Salomon de commiſſo idolatriæ ſcelere nunquam perfectè pœnituit. Nam ſi fructus pœnitentiæ dignos faceret, ſatageret ante omnia vt idola quæ ædificauerat, de ciuitate ſancta tollerentur: & non in ſcandalum ſtultorum, quæ ipſe cùm fuiſſet ſapiens, erronea fecerat, quaſi ſapiẽter ac rectè facta relinqueret. Rabanus ſic ſub perſona Iſidori in expoſitione eiuſdem libri. Iam porrò de aliis operibus Salomonis quid dicam, quem vehementer arguit ſancta ſcriptura & damnat, nihilque de pœnitentia eius vel in eum indulgentiæ domini omnino commemorat. Nec prorſus occurrit, quod ſaltem in allegoria boni ſignificet, hæc eius flenda ſubmerſio.

EPIST. LXVI.

FVLBERTVS humilis Epiſcopus H. ſuo ſalutem. Diu ſuſtinui ſperans te eſſe

venturum, vt dixeras. Vnde iam nimia dilatione cõmotus arguo apud te ſolum. Cur enim te mendacem mihi & ingratum exhibuiſti, cum tibi dulce eſſe debuiſſet paratos ſi qui forent de venatione tua cibos te patri inferre, vt aliquam benedictionem mereref ris accipere. Noli iam morari diutius, ſi gaudere vis de humili gratia noſtra. Vale & veni, aut reſcribe mihi quid pro certo ſperare debeam de te.

ARG. EPIST. LXVII.

Citatur capitulum quintum Concilij Toletani decimi tertij, & locus ex primo libro Capitularium Caroli magni.

FVLBERTVS Carnotenſium humilis Epiſcopus, R. ſanctæ eccleſiæ Aurelianenſis œconomo. Quid me ſcribere mones vtilia clerico, quódque de ſcientia magni pendis facis amicè, facis vt Chriſtianę philoſophiæ cultor, inuidiæ purus. Ego verò etſi ignarus mei moduli, quid mihi videatur agẽdum de preſbytero illo qui miſſas celebrare, & non communicaſſe compertus eſt, in hunc modum. Videtur namque diligenter inquirenda eſſe cauſa, qua ſacroſanctam cõmunionem ſubterfugerit: videlicet vtrum hæretica infidelitas ſit, an timor ex

conſcientia planè mortalis criminis, an timor ex cõſcientia ebrioſitatis, aut libidinis. Quæ quidem miſeri ſacerdotes mortalia peccata eſſe aut neſciunt, aut ſcire diſſimulant, remordente tamen conſcientia mala: an ſi tędium ex multa celebratione miſſarum, an timor indiſcretus, quo puſillanimes interdum pro leuibus culpis, an morbus reumatizantis & nauſeantis ſtomachi, an paſſio cerebri mentem lædens. Si ergo infidelitas in cauſa inuenta fuerit, aut aliud planè mortale crimen, deponendus eſt auctoritate canonica vſque ad legitimam ſatisfactionem. Si autem appetitus ebrioſitatis aut libidinis, quãdo quidem & ipſæ mortiferæ ſunt, ab officio remouendus eſt: & tandiu abſtinentia caſtigandus eſt, quouſq; relicto vitio & per dei gratiam ſuperato, reuocari videatur idoneus. At ſi ex frequẽti miſſarum celebratione tædium, ita corripiẽdus, & per annum integrum à communione pellẽdus, ſicut ſcriptum eſt in XIII. Concilio Toletano capitulo 5. Si verò indiſcretus timor de leui culpa, caſtigandus eſſe videtur cum pietate; ſicut legitur in capitulario lib. I. capitulo 6. At ſi prænotata paſſio ſtomachi, vel cerebri fuerit in cauſa, quieſcere debet à miniſterio, donec recuperet

Digitized by Google

ſoſpitatem. Si autem præter ſupradicta aliud aliquid in cauſa inuentum fuerit, ex ipſorũ comparatione per ratiocinationem facilè tractabitur. His breuiter aſſignatis ſalueto in domino Ieſu Chriſto vir optime, qui me multóſq; alios iugiter & interrogas, & dum prudenter interrogas, bene doces. Valete.

EPIST. LXVIII.

Ad Robertum regem ſcribitur. Sed ſeptuageſima nona nomine Odonis Comitis aduerſus quem bellum parabatur à Roberto Rege. Pariúmque ab hoc auctore mentio fit, ante quem nullum de iis ſcripſiſſe reperio. Comitis Richardi meminit, cui Normania parebat.

BENIGNISSIMO atque dilectiſſimo domino ſuo Roberto Fulbertus dei gratia Carnotenſium ſacerdos. Cognita benigna voluntate veſtra conſilióque prudentiæ veſtræ comperto, quia ſanum eſt, vt ſolet, voluntati aſſequor, conſilio adquieſco, & iter inſtitutum ad præſens omittens, vt tempus à nobis conſtitutum differo peragẽdum, ſi annuerit dominus. Si ergo de iuſtitia, de pace, de ſtatu regni, de honore eccleſiæ vultis agere, ecce habetis me paruum ſatellitẽ pro viribus opitulari paratũ. Vale.

EPIST. LXIX.

IN perpetuum diligendo domino ſuo Regíque R. Fulbertus ſacerdos. Quæſo domine mi, ne indignanter accipias quòd tibi proxima dominica Pariſius non occurri: Scias enim pro certo quòd nuntii feſellerūt me, dicentes te illuc ipſo die non affore: ſed propter ordinationem cuiuſdam Epiſcopi me vocari, quem omnino non noueram, nec ſacratam tuam nec epiſtolam Archipræſulis mei de ordinatione ipſius acceperam. Vnde ſi quid delicti penes me eſt, ſeductum aliena fallacia, facilis tamen debet eſſe remiſſio apud Regiam pietatem, cùm etiam apud forenſes iudices ſtatus ſit huiuſmodi venialis. In toto corde meo diligo te, ne repellas me à mandatis tuis. Vale.

EPIST. LXX.

REGI ſacerdos R. Fulbertus fidelis, & pronus. Accepta legatione veſtra per R ſanctæ crucis œconomum deſtinatum, peregrinationem iterum intermiſi. Nunc quid me velit ſerenitas tua, colloquio magis, ſi fieri poſſit, quàm legatis aut literis cupiam edoceri. Venirem autem ipſe protinus ad vos huius rei gratia, ſi commodè

poſſem: ſed venire in armis ſacrum tempus abnuit, ac religio noſtri ordinis. Venire inermes, longa via interminatur, ac malitia ſecularis. Eſt enim mihi O. coluber in via, R. ceraſtes in ſemita. Cæterùm ex arbitrio veſtro pendeat, amodo quo pacto voluntatem veſtram mihi placeat indicare. quoniam apud me definitum, voluntati veſtræ, quæ vobis non noceat, conuenire. Valete regaliter.

EPIST. LXXI.

DILECTISSIMO domino ſuo Regi Frãcorum R. Fulbertus humilis Epiſcopus ſanctæ crucis augmentum. Si nobis omnes peruagandæ facultates ſimul cum voluntate ſuppeterent, intereſſet veſtræ pietatis leuitatem noſtram arguere, & ad noſtræ eccleſiæ quæ deſtructa eſt, reſtaurationem aſſiduam reuocare. Nunc verò cùm omnes eiuſmodi facultates deſint, & nos ad aſſiduitatem neceſſitudo magna cohercçat, quomodo ſapientiæ veſtræ dignum videri poſſit, vt vel nos vel clerum noſtrum de quaлibet longa proceſſione commoneatur, ſuſtinete potius ſancte pater, ſuſtinete imbecillitatem noſtram, ſupplete indigentiam noſtram: vt deus omni bono refocillet charam animam veſtram. Valete regaliter.

Digitized by Google

EPIST. LXXII.

BENIGNISSIMO domino ſuo Regiq; R. Fulbertus humilis ſacerdos ſi qua poteſt orationis ſuffragia. Ex parte celſitudinis veſtræ dictum eſt nobis, quòd dõnum F. Pariſienſi eccleſiæ dare vultis Epiſcopum, & ad hoc peragendum noſtræ humilitatis habere fauorem. Nobis autem videtur, quia ſi Epiſcopus de quo agitur, aptus eſt clericus, eſt optimè literatus, & ad ſermonem faciẽdum agilis: in qua re omnes Epiſcopos decet eſſe, non minus quàm in operatione potentes atque diſertos. Vnde ſi hoc fieri poſſe Canonici domini Archiepiſcopi Senonẽſis & Coëpiſcoporum noſtrorum probauit ſagacitas, noſtrum etiam qui de hac diſcuſſione appellati non fuimus, habetis aſſenſum. In nullo enim quod bonum ſit, coram Deo noſtro voluntati nitimur contraire. Vigeat excellẽtia veſtra.

EPIST LXXIII.

DILECTISSIMO domino Regique R. Fulbertus humilis Epiſcopus humilitatem in proſperis, fiduciam in aduerſis. De Liſiardo clerico, qui Meldenſis Epiſcopij res odioſa importunitate peruaſit,

tale conſilium damus. Præcipite Archiepiſcopo Senonenſi, vt vel Epiſcopium ipſe viſitet, veſtræque & ſuæ ditioni reuocet, vt dignum eſt: vel ſi id facere prohibeatur, mandet prædicto L. per literas ex ſua & noſtra, ſuorum videlicet ſuffraganeorum parte conſcriptas, vt cedat loco & rebus ſtultè perſuaſis, & de præſumptione ſua nobis ſatisfacere ſtudeat ante proximam feſtiuitatẽ ſancti Petri apoſtolorum principis. Quod ſi facere neglexerit, ex tunc in antea à nobis omnibus excommunicatus ſit. Valete.

EPIST. LXXIIII.

DILECTISSIMO domino ſuo R. Fulbertus Epiſcoporum humillimus conſilium & fortitudinem à domino. Cum præſentia mea nequeo, ſaltem literis te reuiſo domine, ſciſcitans de fortunis tuis, & exponens aliqua eorum quæ gerantur in partibus noſtris. Carnotẽſes adhuc pleroſq; detineo, ne in tuum nocumentum erumpãt. ſed H. & G. nullo interdicto refrenare potui. Faciunt tibi mala quæ poſſunt, minantur quæ non poſſunt. Virtus altiſſimi conterat & diſperdat ſuperbiam illorum. Quidam autem vernaculi tui, qui ab eiſdem malefactoribus iniuriam paſſi ſunt, M. ſcilicet de

Digitized by Google

Villeri monte,& filij eius iram ſuam retorquent in terram ſanctæ ſanctarum dominæ noſtræ, diripientes fruges & cætera bona noſtra, quę in vicinia ſua ſunt. Nos inulti verò hæc patimur propter te, expectantes & deprecantes iuſtitiam tuam. Sunt hæc & alia multa mi domine, quæ me nimis anguſtiāt. Satis enim oneri eſſe videbatur aduerſa corporis valitudo: ſed tamen illud ægrius tolerabam, quòd res eccleſiæ in ſuperfluorũ domeſticorum victualia ſic expendere compellebar ex praua conſuetudine prædeceſſorum meorum: vt officium hoſpitalitatis & eleemoſynæ, ſicut mea intereſt, adminiſtrare non poſſem. Nunc autem res ipſas quantulę erant, paſſim inimici diripiunt. additur his malis incendium eccleſię noſtræ. Quoniam cùm vnde reſtaurem, ſicut decet, non habeo, mihi quoque neceſſarios ſumptus indigeri detrecto. His itaque & pluribus aliis difficultatibus circumuentus, quas vel pudoris lex vel breuitatis enumerare vetat, multa mecum agito, non vt ęrumnas in hac vita euadere coner, quod eſt impoſſibile, ſed vt aliquo labore quamuis arduo valeam reſtaurare, eccleſiæ opem ferre. huius verò conſultationis meæ finem tibi domino meo reuelatum ire diſpolui, cùm deus dederit

tui oportunitatẽ alloqui. Valete perenniter.

EPIST. LXXV.

SERENISSIMO Regi Francorum R. Fulbertus humilis Carnotenſium Epiſcopus, quod decet & prodeſt. Gratulor tibi domine mi, quod fonte bonitatis vt ſemper irrigans negotium dei, mandaſti mihi tractare, vt expedit. Talia denique te regem præcipere decus eſt, ſubditóſque tibi capeſſere tutũ. Sed illud miror, quòd O. Comitem in mea deliberatione vel poſuiſſe vel poſiturum eſſe dixiſti, quid facere debeat de receptione Meldenſis Epiſcopi, cùm ab hinc anno ferè dimidio nec ipſum viderim, nec de tali negotio legationẽ eius acceperim. Attamen ſi aſpirante Deo ad nos venire & conſiliis meis adquieſcere voluerit, deſinet proculdubio prædictam eccleſiam lacerando diuinam vltionem in ſe prouocare, tuíſque ſacris ordinationibus contraire Vale.

EPIST. LXXVI.

REGI ſacerdos, domino fidelis R. Fulbertus. Vt vobis proximo Sabbato Turonis occurrerem, quia ſerò commonitoriũ accepi, non parui. Si quæ aliæ cauſæ ſunt tacentur ad præſens, quia minus vos tacitæ quàm expoſitæ lædunt. Vale nunc & ſemper.

Digitized by Google

EPIST. LXXVII.

EXCELLENTISSIMO & charo domino ſuo R. Fulbertus Carnotenſium Epiſcopus curſum honeſti continuum ad beatitudinis finem. Inter multas ſollicitudines meas cura tui domine me non mediocriter afficit. Cùm enim te prudenter agere accipio, lætor: ſin autem, triſtor & timeo. Audito igitur inter alia quòd proxima ſolemnitate Natalis domini cõſilium habiturus ſis cum Principibus regni de pace componenda, gaudeo. Sed audito quòd Aureliana ciuitas videlicet incendio vaſtata, ſacrilegiis profanata, & inſuper excommunicatione damnata, nec poſt reconciliata, miror,& paueo. Quanto enim dolore putas afficiendos eſſe ſacerdotes fideles tuos, qui ad honorificentiam dei & tuam ipſo die cõgregandi ſunt, ſi in eo loco fuerint vbi nec ipſis ſacrificare liceat, nec tibi ſacroſanctam euchariſtiam percipere? Abſit hoc à te chariſſime domine, vt tu in tanta ſolemnitate aut diuinis officiis careas, aut illicitè vel indignè te ſciente vſurpari permittas? Quod ideò te præmouere curaui, vt vel illum locũ facias reconciliari, aut vbi melius ſit ſolemnitatem celebrare memineris. Velim autem ſuadere

ſuadere tibi, ſi poſſim, ne dimittas propter iram quæ dei iuſtitiam non operatur, quin Epiſcopo tuo treugam polliceare: iuſtitiã in ſuper & conductum præbeas, ſi velit, ad reconciliandas eccleſias ſuas. Quod ſi detrectauerit, ipſe in periculo, tu nauigabis in portu. Cæterùm quia tuis obſequiis me tũc affuturum eſſe mandaſti, apud ſanctum Maximinum hoſpitari poſtulo, quod nec monachis quidem ipſius loci fore ingratum puto: vt ibi natalitia nocte celebratis vigiliis, ſequẽti mane in tuum ſeruitium poſſim eſſe paratus. Vale ſemper & proſperè in domino.

EPIST. LXXVIII.

DILECTISSIMO domino ſuo Regi R. Fulbertus humilis Epiſcopus, omnia decentia Regem. Dignum eſt ſcire te negotia regni tui. Nouerit ergo prudentia tua quod Guilielmus de Belliſſimo vltus perfidiã filij tui, coniecit eum in carcerẽ, vnde non egredietur, vt ait, ſine conſilio noſtro. Mandat autem ſe eſſe paratum ad facienda quæ mandaſti per H. monachum. Cæterùm vt à tuę ſanctitatis præſentia me rediiſſe cognouit, Comes Odo, qui tunc Turonis agebat mandauit, vt poſt duos dies Bleſis ſibi

Digitized by Google

occurrerem ad audiendum quid dicerent legati Romanorum. Sed quoniam id mea parum intererat, valetudine quoque prohibente, non parui. mandat autem & annixè precatur maieſtatem tuam ipſe Comes, ne te proſperent in ſuum nocumentum, ſed mittas ad eum M. de Caproſſis, qui tibi referat verba Romanorum, & G. Ducis Aquitanorum, & ſua. Vale.

EPIST LXXIX.

PIO Regi R. Fulbertus humilis Epiſcopus omnia fidelia. Sacra veſtra monitus ſum inquirere feſtinanter, & ſcribere vobis, ſi qua hiſtoria ſanguinem pluiſſe referat: & ſi factum fuit, quid futurum portenderit. Liuium, Valerium, Oroſium, & plures alios huius rei relatores inueni, de quibus ad pręſens ſolum Gregorium Turonenſem Epiſcopum teſtem eſſe productum ſufficiat propter auctoritatem religionis ſuæ. Ait ergo Gregorius idem in ſexto lib. hiſtoriarum cap. XIIII. anno ſexto regni Childeberti Regis, qui erat Chilperici & Guntrani XXI. menſe Ianuario, pluuiæ, coruſcationes, atq; tonitrua grauia fuerunt: flores in arboribus oſtenſi ſunt: ſtelláque, cometem ſuperius nominaui, apparuit, vt in circuitu eius ma-

Digitized by Google

gna nigredo eſſet, & illa tanquam ſi intra foramē aliquod poſita, ita inter tenebras relucebat ſcintillans, ſpargénſque comas: prodibat autem ex ea radius miræ magnitudinis, qui tanquam fumus magnus incendij apparebat à longè. Viſa eſt ad partem occidentis in hora noctis prima. In die autem ſancto Paſchæ apud Sueſſionis Ciuitatem cœlum ardere viſum eſt, ita vt duo apparerent incendia, & vnum erat maius, aliud verò minus. Poſt duarum vero horarum ſpatium coniuncta ſunt ſimul, factáque in farum magnum euanuerunt. In Pariſino verò termino verus ſāguis ex nube defluxit, & ſuper veſtimenta multorum hominum cecidit, & ita tabe maculauit, vt ipſi propria indumenta horrentes abnuerēt. Tribus enim locis in termino ciuitatis illius hoc prodigium apparuit. In Siluanectenſi verò territorio hominis cuiuſdam domus cum ille manè ſurgeret, ſanguine reſperſa abintus apparuit. Magna autem eo anno lues in populo fuit. Valetudines verò variæ, melinæ, cum puſtulis & veſicis, multum populum affecerunt morte. Multi tamen adhibentes ſtudium euaſerunt. Audiuimus autem eo anno in Narbonenſem vrbem inguinarium morbum grauiter deſæuiſſe, ita vt nullum

eſſet ſpatium vitæ, cùm homo correptus fuiſſet ab eo. Hactenus Gregorius Turonenſis Liquet igitur ex hac & ex ſupra hiſtoriis memoratis, quod pluuia ſanguinis publicã ſtragem futuram eſſe portendat. Quod autem nuper huiuſmodi cruorem in quadam parte regni veſtri pluiſſe audiſtis, & quod ille cruor vbi ſupra petram, vel ſuper carnẽ hominis ceciderat, ablui non poterat: vbi autem ſuper lignum ceciderat, facilè abluebatur: per lapidem impij, per carnem fornicarij, per lignum verò quod neque durum eſt vt lapis, neque molle vt caro, illi qui neque impij ſunt neque fornicarij. Cùm ergo venerit ſuper illam gentem, cui portenditur, gladius ſiue peſtilentia deſignata per ſanguinem. Si antea duri & molles non fuerint mutati in melius, morientur perpetualiter in ſanguine ſuo. Medii verò per anguſtiam mortis vel aliter poterunt liberari pro arbitrio ſecretiſſimi atque prçſtantiſſimi iudicis. Vale.

EPIST. LXXX.

DOMINO ſuo Regi R. Comes Odo. Pauca tibi domine dicere volo, ſi audire digneris. Comes Richardus tuus fidelis monuit me venire ad iuſtitiam, aut ad

concordiam de querelis quas habebas cõtra me. Ego verò miſi cauſam hanc totam in manu ipſius. Tum ille ex conſenſu ſuo conſtituit mihi placitum, quando, & vbi hoc perfici poſſet. Sed inſtante termino cùm ad hoc peragendum paratus eſſem, mandauit mihi ne me fatigarem ad condictum placitum veniendo: quia non erat tibi cordi, aliã iuſtificationem ſiue concordiam recipere, niſi hoc tantum vt faceres defendere quòd non eſſem dignus vllum beneficium tenere de te. Nec ſibi competere dicebat, vt me ad tale iudicium exhiberet ſine conuentu PARIVM ſuorũ. Hæc cauſa eſt cur tibi ad placitum non occurri, ſed de te domine mi valde miror, qui me tam præpropere cauſa indiſcuſſa tuo beneficio iudicabas indignũ. Nam ſi reſpiciatur ad conditionem generis, daret dei gratia quod hęreditabilis ſim Si ad qualitatem beneficii quod mihi dediſti, cõſtat quod non eſt de tuo fiſco, ſed de his quæ mihi per tuam gratiam ex maioribus meis hereditario iure contingunt. Si ad ſeruitii meritum, ipſe profecto noſti, donec tuam gratiam habui, quomodo tibi ſeruierim domi, & militiæ, & peregrè. At poſtquã tuam gratiam auertiſti à me, & honorem quem dederas mihi tollere niſus es, ſi me

& honorem meum defendendo aliqua tibi ingrata commiſi, feci hoc laceſſitus iniuriis, & neceſſitate coactus. Quomodo enim dimittere poſſum vt non defendam honorē meum? Deum & animam meam teſtor, quòd magis eligerem honoratus mori, quàm diſhonoratus. At ſi me diſhonorare velle deſiſtas, nihil in mundo eſt quod magis quàm gratiam tuam vel habere vel promereri deſiderem. Diſcordia enim tua mihi quidem moleſtiſſima eſt. Sed & tibi mi domine tollit officii tui radicem, & fructum, iuſtitiam loquor & pacem. Vnde ſuppliciter exoro clementiam illam quæ tibi naturaliter adeſt, ſi maligno conſilio non tollatur, vt iam tandem à perſecutione mea deſiſtas, méque tibi ſine per domeſticas tuos ſeu per manus Principum reconciliari permittas. Vale.

ARG. EPIST. LXXXI.

Regi Daniæ à quo munus acceperat reſcribit, huic nomen Butho ex hiſtoria Saxonis Grammatici.

NOBILISSIMO Regi Danomarchiæ Chuclo Fulbertus dei gratia Carnotenſium Epiſcopus cum ſuis clericis & monachis orationis ſuffragium. Quando munus tuū nobis oblatum vidimus, ſagacitatē tuam & religionem pariter admirati ſumus.

Sagacitatem quidẽ, quòd homo nostræ linguæ ignarus longóque à nobis terræ mariſque interuallo diuiſus, non ſolùm ea quæ circa te ſunt ſtrenuè capeſſas, ſed etiam ea quæ circa nos diligenter inquiras. Religionem verò cùm te, quem paganorum principem audieramus, non modò Chriſtianum, verùm etiam erga eccleſias atque dei ſeruos benigniſſimum largitorem agnoſcimus. Vnde gratias agentes Regi regum, ex cuius diſpoſitione talia deſcendunt, rogamus vt ipſe regnum tuum in nobis proſperari faciat, & animam tuam à peccatis abſoluat per æternum & conſubſtantialem ſibi vnigenitum Chriſtum dominum noſtrum in vnitate ſpiritus ſancti. Amen. Vale memor noſtri, non immemor tui.

ARG. EPIST. LXXXII.

Mittitur Comiti cuidam, qui Epiſcopum ipſe vi elegerat ſine conſenſu Epiſcoporum Prouinciæ.

NOBILI Comiti S. Fulbertus dei gratia Carnotenſium Epiſcopus. Fideles orationes. Si in eligendo veſtræ charitatis Epiſcopo regulariter ageretis, ſuffragium noſtræ humilitatis non deforet iuxta modũ rationis. Nunc autẽ Palatinus aut publicus rumor eſt, quòd ille clericus quem eligere

Digitized by Google

vultis, fauorem noſtrum ſit aucupatus promiſſionum ſibilis & pecuniæ viſco. Dicunt etiam quod ſine iuſſu Regis & conſenſu Epiſcoporum comprouincialium, ædes & rem Epiſcopalem inuaſerit. Quę ſi ſint vera, non ſunt regularia. Nec me vel vobis vel aliis contra ius & fas opitulari oportet. Valete.

ARG. EPIST. LXXXIII.

Fulconem Comitem Andegauenſem intelligit, Abbas verò ſancti Albini, id eſt monaſterij quod diuo illi dicatum eſt in vrbe Andegaua.

FVLBERTVS Carnotenſium humilis Epiſcopus Fulconi Comiti ſalutem. Doleo ſuper te nobilis homo, cùm te audio errare & periclitari. Errare dico, quòd cùm debeas deũ timere, ſanctos honorare, eccleſiam defendere, contemnis deum, ſanctos inhonoras, res eccleſiæ inuadis & aufers. Periclitari: quoniam qui talia agunt, non habent partem in regno dei. Propter hæc peccata monuit Archiepiſcopus Turonenſis omnes Epiſcopos noſtros, & inter alios me puſillum, vt te excommunicaremus. Sed ego cenſui pium eſſe vt te prius monerem, & deprecarer, vt habeas miſericordiam de anima tua, placans deum. Iam enim prope

eſt tuus finis. Feſtina igitur quæſo, reconciliari Chriſto ſaluatori noſtro: quia non eſt ſalus homini niſi per ipſum. Tene in memoria verbum hoc: Qui confitendo & pœnitendo finem facit peccatis ſuis, antequam moriatur, finem habebit, in altero ſeculo pœna ipſius: & qui peccatis mortalibus pœnitendo non facit finem, pœna ipſius erit ſine fine. Euigila igitur propter temetipſum, ſicut homo in proximo moriturus: & reconciliare Chriſto, ne moriaris apoſtolica auctoritate damnatus. Vale & remanda mihi velociter atque veraciter voluntatem tuam.

EPIST. LXXXIIII.

FVLBERTVS dei gratia Carnotenſium Epiſcopus, Comiti Fulconi commonitorium ſalutis. Tam horrendo facinore pręſentiam domini Regis tui dedecorauere ſatellites, vt mundani iudices aſſerant capitale te quoque reum maieſtatis, qui eis poſtea patrocinium tuum & receptacula præbuiſti. Proinde rogabatur à multis, vt die ſacro Pentecoſtes, & te & illos excõmunicaremus. Sed nos tuæ prouidentes ſaluti, trium hebdomadarũ ab ipſo die petiuimus inducias, vt literis te conuenire poſſemus. Talem etiã à Rege conditionem impetrauimus, ſi ve-

Digitized by Google

neris in iudicium, vt non ſuper vitas aut ſuper membra ſed ſuper facultates vltio reflectatur. Vnde te commouemus, vt ante præſcriptum terminum auctores tanti ſceleris aut in iudicum adducas, aut propter honorē Regis repudies. Temetipſum deinde ſicut per Abbatem ſancti Albini promiſiſti, expurges, & humili ſatisfactione Regis animum places. Quod ſi reos ipſos nec ad iuſtitiam ducere, nec propter ſeniorem tuū repudiare volueris, Chriſtianam communionem nobiſcum vlterius non habebis. Vigila ergo ſicut pro temetipſo, & quid habeas animi citò mihi remanda. Optimam partem conſilij det tibi deus eligere.

ARG. EPIST. LXXXV.

Scribuntur Guilielmo Pictauienſi Duci & Aquitanorum in octogeſima ſexta meminit, ſilua Legij quæ vicina erat monaſterio ſancti Benedicti Floriacenſis in diœceſi Aurelianenſi: Legius ſylua quæ ſit hodie ignotum eſt & generali ſylua Aurelianenſis inuoluta exiſtimatur.

GLORIOSO Duci Aquitanorum Guilielmo Fulbertus Epiſcopus orationis ſuffragium. De forma fidelitatis aliquid ſcribere monitus, hæc vobis quæ ſequuntur breuiter ex librorum auctoritate notaui. Qui domino ſuo fidelitatem iurat, iſta 6. in memoria ſemper habere debet. Incolume,

Digitized by Google

tutum, honeſtum, vtile, facile, poſſibile. Incolume videlicet, ne ſit domino in damnum de corpore ſuo. Tutum, ne ſit ei in damnum de ſecreto ſuo vel de munitionibus per quas tutus eſſe poteſt. Honeſtum, ne ſit ei in damnum de ſua iuſtitia, vel de aliis cauſis quæ ad honeſtatem eius partinere videntur. vtile, ne ſit ei in damnum de ſuis poſſeſſionibus. Facile vel poſſibile, ne id bonum quod dominus ſuus leuiter facere poterat, faciat ei difficile: néve id quod poſſibile erat, reddat ei impoſſibile. Vt fidelis hæc nocumenta caueat, iuſtum eſt: ſed non ideò ſacramentum meretur. non enim ſufficit abſtinere à malo, niſi fiat quod bonum eſt. Reſtat ergo vt in eiſdem 6. ſupradictis conſilium & auxilium domino ſuo fideliter præſtet, ſi beneficio dignus videri vult, & ſaluus eſſe de fidelitate quam inuenit. Dominus quoque fideli ſuo in his omnibus vicem reddere debet. Quod ſi non fecerit, meritò cenſebitur malefidus: ſicut ille, ſi in eorum præuaricationem vel faciendo vel conſentiendo deprehenſus fuerit, perfidus, & periurus. Scripſiſſem vobis latius, ſi occupatus non eſſem cum aliis multis tum etiam reſtauratione ciuitatis & eccleſię noſtræ, quę tota nuper horrendo incendio cõflagrauit.

Digitized by Google

Quo damno etſi aliquuntiſper non moueri non poſſumus, ſpe tamen diuini atque veſtri ſolatij reſpiramus.

EPIST. LXXXVI.

CLARISSIMO duci Aquitanorum G. Fulbertus Epiſcopus, vtile & honeſtū. Gauderē dilectiſſime princeps ad dedicationē veſtrę deuotus occurrere, niſi me eccleſię noſtræ nullo modo negligenda neceſſitas detineret. gratia namque dei cum adiutorio veſtro criptas noſtras peruoluimus, eáſque priuſquam hiemalis inclementia lædat, cooperire ſatagimus. Volo autem vos ſcire, quòd literæ quas priores Epiſcopo Azelino miſiſtis, Regi relatæ ſunt: qui etiam valde contriſtatus eſt de ſua vilitate, quam ibi ſcriptam inuenit. Feciſſétque Bituricenſis Epiſcopus iuxta conſilium noſtrum, vt ait de Lemouicēſi Epiſcopo, niſi eum regaliter irę formido detineret. Sed quia Rex proximo rugitu, vt dicitur, venire habet in ſyluam legium, quæ vicina eſt (vt ſcitis) monaſterio ſancti Benedicti, ego quoque Deo fauente illuc ire diſpoſui, ſciturus quales inueniam erga vos & regem & Archiepiſcopū, vel quales reddere poſſim. Et quod interim effecero, aut ipſe vobis referam, aut literis innoteſcam. Vale fœliciter.

Digitized by Google

EPIST. LXXXVII.

DILECTO ſempérque diligendo domino & duci Aquitanorum G. Fulbertus Carnotenſium humilis Epiſcopus, In hac vita ſe & ſua omnia, in altera gaudia ſempiterna. Doleo vir optime, quod nuper in conuentu Regis atque noſtro loquendi tecum oportunitatem non habui, non de ſeculari negotio, ſed de loco ſancti patris Hilarij, cuius rectores nos eſſe bonitas tua voluit. Sed huius temporis malitia non permittit. Mando itaque tibi, & precor abſens id quod tunc præſens intimare volebam: videlicet vt ſecundum beneplacitum cordis tui conſtituas tibi alium theſaurarium & capitiarium de bonis clericis qui ſunt in tua vicinia, quos via longa & periculoſa non diſturbet ab officio, ſicut me & meos hactenus diſturbauit. Nec me putes obſecro ita prauum, vt propter hoc tibi videar minus eſſe fidelis. Agnoſco enim me perpetuum debitorem eſſe fidelitatis animæ tuæ & corpori, propter benignitatem quam mihi immeritò exhibuiſti. Vnde certo ſcias quia ſi tibi aut populo tuo mei miniſterii neceſſitas immineret, & hoc mihi mandare dignum duceres; ſubuenirem tibi Deo duce, ſi

Digitized by Google

non poſſem aliter vel in habitu pauperis peregrini. Precor autem bonitatem tuam, vt Raimoni reuelare digneris damnum quod pertulit in ſeruitio noſtro. Vale nunc & ſemper piiſſime atque benigniſſime: ego verò nunquam obliuiſcar te.

EPIST. LXXXVIII.

NOBILISSIMO ac piiſſimo Duci Aquitanorum G. Fulbertus dei gratia Carnotenſium Epiſcopus, ſalutem & orationũ fidelia. Veſtram optime Princeps erga me beneuolentiam expertus ſum cunctis amicorum meorum beneuolentiis affectu mihi dulciorem, effectu quoque vtiliorem. Nam alii quidem amici mei vix parem aliquando meritis meis vicem rependũt. Vobis autem me licet immerentem gratuitis beneficiis accumulare mira charitatis abundãtia placet. Iam ferè tertio anno præterito quod ſic agitis, erubeſcerem munera veſtra gratis ſuſcepiſſe. Incertus eſſem dum Ieſum Chriſtum & ſanctam Mariam genitricem eius, in cuius officio expenſa ſunt, mercedẽ vobis reddituros. Præterea non defuit mihi animus vos adeundi, & in veſtra regionẽ vobis obſequendi. Sed multæ cauſæ difficultatis obſtiterunt. Ob quod gerendum

pro certo noueritis cũcta me difficilia poſtpoſiturum, ſi quomodo fuerit poſſibile hæc dicens reuelare cupio mirabilem affectus veſtri erga me dulcedinem, in cuius literis nuper legi quod gauderetis me ſuperſtitem eſſe in regionibus noſtris, quaſi ſperantes vnquam in veſtris me videre. Vnde auctori totius boni ſupplico, vt & vos in hac vita longum tempus ſupereſſe faciat, & me vobiſcum ſuperſtitem adhuc beato Hilario vobiſque deſeruire concedat. Fratrem Hildegarium veſtrum & noſtrum fidelem rogatis nos vobis remittere, ſed deplorat quaſi iamdiu noſtri pectoris mamillas nõ ſuxerit. Quibus aliquandiu refici ſerenitatem veſtram humiliter poſtulat, vt aſpiratione dulcior vobis ac veſtris poſtmodum cõplaceat. Valeatis fœliciter cum omnibus veſtris.

ARG. EPIST. LXXXIX

Queritur de Gaufrido Comite Caſtrodunenſi, ad quem pertinet quinquageſima quarta epiſtola huius libri. Galardonis & Iſlerarum meminit, illa oppida nomen ſuum adhuc retinent. Iſlera verò dicũtur vulgo Iliers nũc Iſleſiũ vocant.

DILECTISSIMO domino ſuo Roberto Regi ac Reginæ Conſtantiæ verum in domino conſtantiſſimè Fulbertus humilis Carnotenſium Epiſcopus fidelitatis obſe-

Digitized by Google

quium, & orationum ſuffragia, quantum ſcit ac poteſt. Cognita per nuncium veſtrũ auaritia veſtra, gaudio magno repleti ſumus, deo gratias agentes: vobis enim incolumibus, nos bene valituros per dei gratiam & veſtram ſperamus. Quoniam autem placuit bonitati veſtræ conſulere nos ſuper habitu noſtro, ſcribimus vobis multis nos ad præſens incommodis vrgeri, quæ nobis infert Gaufridus Vicecomes de Caſtro Dunenſi. Reparat enim ante natale domini Caſtellũ de Galardone, quod olim deſtruxerat, & ecce tertia die poſt Epiphaniam domini cepit facere alterum caſtellum apud Iſleras intra villas S. Mariæ. Vnde legatos noſtros miſimus ad filium veſtrum Regem Henricum, & Odonem Comitem, incerti vtrum illorum aſſenſu tanta mala præſumpſerit. aliter enim hæc illum aggredi vix opinabile eſt. Sed ſi illi nos in tantis aduerſitatibus nõ adiuuerint, ad vos poſt dominũ reſpicimus, vt per vos ab huiuſmodi oppreſſione liberemur. Dolemus autem vos ita nunc in aliis partibus occupatos, vt veſtro ſuccurſu de præſenti reſpirare nequeamus. Quòd ſi nil nobis à filio veſtro ſubuentum nõn fuerit, noſtrorum conſilio, diuinum officium deſiturum in toto Epiſcopali noſtro noueritis.

Si Comes

Si Comes Odo apud vos eſt, monete illum vt ſubueniat nobis propter dominum, & fidelitatem veſtram.

EPIST. XC.

QVEM iugiter in præcordiis animæ ſuæ fouet domino ac patri ſuo F. Hugo perpetuò vigere. Dux noſter Guilliel-mus nobis amiciſſimus profecturus eſt in Italiam die Iouis proximè venturo ſciſci-tatũ de cauſa filii ſui, ſi cum honore & inco-lumitate ſua fieri queat, vt Itali eum eligãt ſibi in Regem, faciant ei ſacramentum, & Italię regnum concedant, & Romanum im-perium accipiant per rectam fidem quan-tum poſſint. Hac de cauſa proceſſurus eſt prudens pater cum filio quem ſuprà dixi, cũ ipſis deliberaturus. Nunc ergo prudentiæ veſtræ ſit decernere, vtrum illo abſente ve-niatis iuxta condictum. Si veneritis, victua-lia vobis deo largiente non deerunt.

ARG. EPIST. XCI

Conſtantia Regina Francorum volebat Robertum filium minorem natu in Regem perungi potius quàm Henricum de quo epiſtola quadrageſima tertia.

DILECTISSIMO domino ſuo Fulber-to Epiſcopus O. cui optat iuxta do-

Digitized by Google

ni præceptum ſerpentinam prudentiam
lumbina ſimplicitate præditam. Quòd
o beatiſſime pater aliorúmque multorum
atu perceperam, id ipſum nuper domino
rardo Sueſſionis Epiſcopo referente co-
oui. Scilicet incurriſſe te grauiſſimum
eginç odium fauentem potius merito ſuo,
conſtituendo Rege maiore filio, quem
cunt ſimulatorem eſſe, ſegnem, mollem,
negligendo iure patris futurum, fratri
o minori attribuentes his contraria. Te
iamplurimi Epiſcoporum rodent clan-
lum. Vnde quantum ex verbis ſupradicti
æſidis aduerti, ceu tutum coepiſcoporum
orum Francigenarum ſuper hoc agendũ
gotium, intimare tibi non me piguit: vt
forte ſanior eſt, ei ne refrageris, & à peri-
llo tibi caueas. Eſt autem hæc eorum ad
mponendam vtrinque litem ſententia,
tre viuente nullum Regem ſibi creari.
uòd ſi acrius inſtiterit in vita patris hoc
ri, quem meliorem ſenſerit ad Regem
bere ſublimari. Videris pater prudentiſ-
ne, ne ſis plus æquo iuſtus, nec à ſanctis
nſacerdotibus tuis perperam diſſideas.

FINIS.

Digitized by Google

ERRATA.

In argumento epiſtolæ 13. quidem ponendum fuit non enim.

A quinquageſima prima epiſtola vſque ad quinquageſimam ſextam erratum eſt in numero.

Epiſtola quinquageſima quarta primitus Odo comes, vbi ineptè midt ripus Oo comes.

In argumento 64. deue pro duce.

In argumento epiſtol. 68. typographus omiſit hęc verba, ad Robertum Regem ſcribuntur 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80.

Digitized by Google

quid de hoc autore sensio vid: in add: meis MS. ad Simlerj Bibliothecam.

Digitized by Google